

“van Wieg tot Werk”

Integraal jeugdbeleid 2010 – 2014

Voorwoord

In de voorbije jaren heeft, mede door de verhoogde aandacht vanuit de landelijke overheid, het thema jeugd een vlucht genomen. De samenleving verandert in hoog tempo en het beroep dat wordt gedaan op onze jeugd, ouders, overheden en haar partners, is continu in ontwikkeling. Heusden speelt op dynamische wijze in op deze verandering door invulling te geven aan de alledaagse behoefte van de jeugd en ouders. We doen dat door passende opvoed- en opgroei-ondersteuning aan te bieden en de (jeugd)professionals met elkaar te verbinden en te trainen in (vroeg)signalering, preventie waar kan en curatie waar moet.

De eerste nota Integraal Jeugdbeleid uit 2005, de uitvoeringservaring en het rekenkamerrapport Jeugdbeleid uit 2008 vormen de ingrediënten van de vernieuwde beleidsnota Jeugd waarin de ingezette koers van de afgelopen jaren wordt voortgezet en waarin samenwerking, verdieping en versterking kernbegrippen zijn. Handelen in het belang van het kind staat hierbij voorop.

Dit veronderstelt een denken dat vrij is van organisatiebelangen en vrij van redeneren in termen van producten. Maatwerk is een essentieel begrip in het tegemoet treden van de uitdaging waar we als Heusden voor staan. Dit maatwerk komt tot uitdrukking in de hoofdstukken twee tot en met acht van deze nota. In hoofdstuk negen vindt de bundeling van deze activiteiten plaats in de Heusdense vormgeving van het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG).

Deze inzet op het Heusdens CJG is erop gericht om ouders, kinderen en hun omgeving in een zo vroeg mogelijk stadium passende hulp te bieden. Dit gebeurt door middel van het geven van informatie, advies en het aanbieden van overige vormen van (opvoed-)ondersteuning en hulp. Dit gebeurt zo dicht mogelijk bij de hulpvrager. Wij noemen dit het naar voren organiseren van de zorg.

Hierdoor brengen we een structurele verschuiving op gang van het oplossen van problemen (curatie), naar het in toenemende mate voorkomen (preventie) ervan. We doen dit in de overtuiging een omgeving te creëren waarin onze jeugd zich talentvol kan ontwikkelen en ontplooien, “van Wieg tot Werk”.

Raymond van den Bos
Wethouder jeugd

Mart van Lieshout
Beleidsmedewerker Jeugd

Inhoudsopgave

Samenvatting	1
1. Inleiding	2
1.1 Doel van de nota	2
1.2 Leeswijzer	2
2. Visie en doelstelling	3
2.1 Doelgroep	3
3. Kadering van het jeugdbeleid	4
3.1 Vijf gemeentelijke taken	4
3.2 Ambities ministerie voor Jeugd en gezin	5
3.3 Provinciale ontwikkelingen	5
3.4 Gemeente Heusden	5
4. Jeugd en Gezondheid	6
4.1 Kinderen tot en met 11 jaar	6
4.2 Continuïteit in opvoeding 0 t/m 11 jarigen	7
4.3 Opvoedvragen	8
4.4 Kinderen tot en met 17 jaar	8
5. Jeugd en veiligheid	10
5.1 Veilig buitenshuis	10
5.2 Veilig thuis; Kindermishandeling	11
6. Stand van zaken jeugdparticipatie	15
6.1 Nationale Jeugdraad	15
7. Talentontwikkeling	18
7.1 Voorschoolse fase (kinderdagverblijf, peuterspeelzalen en primair onderwijs)	18
7.2 Spilfuncties	19
7.3 Leerlingenvervoer	19
7.4 Vrije tijd	20
8. Goed voorbereid Jeugd en onderwijs	22
8.1 Leerplicht en RMC	22
8.2 Voortijdig School Verlaters (VSV)	22
8.3 Jeugd en arbeidsmarkt	23
8.4 Omgaan met geld	24
9. Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) Heusden	26
9.1 Front office zichtbaar	26
9.2 Zorg naar voren organiseren	27
9.3 Hulp digitaal	27
9.4 Kernnetwerken als back-office	27
9.5 Ketencoördinatie & escalatieprocedure	28
10. Gemeentelijke regie in jeugdbeleid	29
10.1 Monitoring als regie-instrument	30
10.2 Financieel kader	30
Literatuurlijst	30
Bijlage 1 Verbeteragenda Jeugd	31
Bijlage 2 Opvoeding in cijfers	33
Bijlage 3 Cijfers inzake veiligheid	34
Bijlage 4 Een Heusdense kijk op Spilfuncties	35
Bijlage 5 Overzicht beschikbare middelen per opvoedingsdoel	39

Samenvatting

Het integraal jeugdbeleid 2005 – 2009 van de gemeente Heusden wordt met deze nota verder verdiept en verbreed. Er wordt gebouwd op de acties die in de afgelopen jaren reeds zijn gestart en waarover in de jaarlijkse stand van zaken notitie aan de gemeenteraad is gerapporteerd. Hier en daar worden andere of aanvullende accenten gelegd, mede op basis van vernieuwde en/of te verwachten wetgeving.

De doelstelling van het Heusdens jeugdbeleid is:

“Het realiseren van een omgeving waarin Heusdense jeugdigen tot en met 23 jaar hun talenten ten volle kunnen ontwikkelen. Zij worden hierdoor in staat gesteld om naar maatschappelijke wens en vermogen deel te nemen aan de samenleving.”

Het accent bij deze doelstelling ligt op het bieden van ontwikkelingskansen en het (tijdig) wegnemen van bedreigingen.

Het jeugdbeleid wordt in het verlengde van het landelijk en provinciaal beleid opgesteld op basis van de vijf opvoedingsdoelen van het Ministerie voor Jeugd en Gezin. Per opvoedingdoel worden de speerpunten van de gemeentelijke inzet beschreven.

De opvoedingsdoelen zijn:

1. Gezond opgroeien
2. Veilig opgroeien
3. Steentje bijdragen aan de maatschappij
4. Talenten ontwikkelen en plezier hebben
5. Goed voorbereid zijn op de toekomst

In de categorie *Gezond opgroeien* liggen de speerpunten over de gehele linie op leefstijl enerzijds en op het tijdig signaleren van en omgaan met ontwikkelingsrisico's. Dit kan in de hulp aan het kind gestalte krijgen, maar ook in hulp aan de ouders.

Veilig opgroeien richt zich met name op een veilige thuissituatie van kinderen, bijvoorbeeld het tegengaan van kindermishandeling. Ook de coördinatie van de zorg blijft punt van aandacht en regie. Daarnaast richt het zich op externe veiligheid; de hinder van groepen jeugd in de openbare ruimte die door mensen wordt ervaren en de risico's waaraan jongeren zich in dat groepsproces blootstellen.

Een *steentje bijdragen*, ofwel participeren door jongeren in Heusden is de jongste ontwikkeling. Met name het verder opbouwen van het platform voor participatie en het actief betrekken van kinderen en jongeren in reguliere gemeentelijke processen, zoals het inrichten van openbare (speel-)ruimte krijgen de komende jaren bijzondere aandacht. Uitbreiding van het aantal jeugdvrijwilligers is eveneens een actiepoint.

Talentontwikkeling richt zich met name op het vanaf de zeer jonge leeftijdsfase ondersteunen en begeleiden van kinderen in het ontwikkelen van talenten. Het opsporen van eventuele achterstanden vormt onderdeel van dit proces. Naast het opsporen van achterstanden is talentontwikkeling gericht op het hebben van plezier, bijvoorbeeld door het bieden van voldoende uitdagende speelruimte.

Een *goede voorbereiding op de toekomst* heeft, alle voorgaande doelen in acht genomen, het element van een eerlijke start in zich. Het toegerust zijn op toetreding tot de arbeidsmarkt en het op financieel gebied maken van een eerlijke start, zijn speerpunten van beleid.

De gemeentelijke regierol dient de komende jaren verder te worden uitgebouwd, zowel extern, maar zeker ook intern. Jeugd moet op de kaart, “van Wieg tot Werk”.

1. Inleiding

De eerste Heusdense nota integraal jeugdbeleid dateert van december 2005. In de jaren volgend op de vaststelling van de nota is niet alleen gewerkt aan de uitvoering van de actiepunten die in de nota vermeld staan. Er zijn ook nieuwe, aanvullende acties in gang gezet. Jaarlijks is hierover aan de gemeenteraad gerapporteerd door middel van een stand van zaken notitie. Deze stand van zaken notities zijn gedurende de jaren 2006, 2007 en 2008 opgesteld en vormen samen met het rekenkamerrapport "Eindrapportage evaluatie jeugdbeleid" van de rekenkamercommissie Heusden de basis voor deze nieuwe nota.

In het op 3 februari 2009 door de gemeenteraad vastgestelde rekenkamerrapport zijn de nodige kaderstellende aanbevelingen en suggesties gedaan. Deze zijn meegenomen in de totstandkoming van deze nota integraal jeugdbeleid Heusden "van Wieg tot Werk". De aanbevelingen richtten zich met name op het verder onderbouwen van de gemeentelijke visie en keuzes met cijfermateriaal, het meer meetbaar verwoorden van doelstellingen en het versterken van de gemeentelijke regierol.

Naast het rekenkamerrapport en de stand van zaken rapportages zijn meerdere gegevensbronnen gebruikt om richting te geven aan de keuzes in deze nota. Een overzicht daarvan treft u aan in de literatuurlijst. Hoewel zij allen min of meer vergelijkbare thema's onderzoeken, zijn deze gegevensbronnen zeer divers van aard. De interpretatie dient derhalve met enige terughoudendheid te gebeuren.

In de nota wordt het jeugdbeleid verder verdiept en worden nieuwe en aanvullende onderwerpen ingebracht om verder aan te sluiten bij de dynamiek van de doelgroep en dus van het beleidsveld. Daarbij wordt rekening gehouden met reeds vastgesteld gemeentelijk beleid. Beleidsstukken die een directe relatie hebben met het integraal jeugdbeleid zijn het beleidsplan WMO¹, de LEA² en het speelruimtebeleid. Het arbeidsmarktbeleid, het armoedebeleid, integraal veiligheidsbeleid, sportbeleid en cultuurbeleid hebben eveneens raakvlakken met het jeugdbeleid.

1.1 Doel van de nota

Het doel van deze nota is het geven van richting en inhoud aan gemeentelijke activiteiten gericht op jeugdigen en hun ouders.

1.2 Leeswijzer

De nota begint met de visie en doelstelling van het Heusdens jeugdbeleid. In het daarop volgende hoofdstuk worden de wettelijke kaders van het jeugdbeleid beschreven.

Vervolgens worden de uitgangspunten van het landelijk en het provinciaal beleid uiteen gezet. In aansluiting daarop wordt het gemeentelijk beleid beschreven op basis van vijf opvoedingsdoelen:

1. Gezond opgroeien;
2. Veilig opgroeien;
3. Een steentje bijdragen aan de maatschappij;
4. Talenten ontwikkelen en plezier hebben;
5. Goed voorbereid zijn op de toekomst.

Per opvoedingsdoel wordt op basis van informatie uit onder meer de jeugdmonitoren van de GGD, het databoek Kinderen in Tel en de gemeentelijke wijkatlas de stand van zaken beschreven. Deze beschrijving van de stand van zaken mondt vervolgens per opvoedingsdoel uit in een aantal concrete speerpunten. Deze worden vertaald naar concrete doelstellingen en actiepunten.

¹ Wet Maatschappelijke Ondersteuning

² Lokaal Educatieve Agenda

2. Visie en doelstelling

De samenleving lijkt in complexiteit te zijn toegenomen. Het opgroeien in die grotere complexiteit is voor kinderen, maar ook voor de ouders/opvoeders die hen daarin begeleiden, niet altijd eenvoudig. Van kinderen en jongeren wordt in deze tijd het nodige gevraagd.

Toenemende aandacht voor probleemsituaties rondom jeugd, rondom ogenschijnlijk gebrekkige opvoeding en een diversiteit aan gediagnosticeerde stoornissen maken situaties weliswaar bespreekbaar, maar leggen tevens sterk de nadruk op datgene wat niet goed gaat.

Het Heusdens Jeugdbeleid is daarom gefocust op het scheppen van omstandigheden waarin alle kinderen zich optimaal kunnen ontwikkelen en ontplooiën en waarin bedreigingen voor de ontwikkeling worden weggenomen. Hierbij worden als vertrekpunt de behoeften van het kind aan begeleiding, ondersteuning en bescherming genomen. Het kind staat dus centraal. Hulpbronnen in de omgeving van het kind (en die van de ouders/opvoeders) worden daarin actief benut.

Dit geschetste fundament van het gemeentelijk jeugdbeleid vinden we terug in het "Internationaal verdrag inzake de rechten van het kind" (IVRK). Het IVRK regelt dat bij alle maatregelen voor kinderen de belangen van het kind de eerste overweging vormen. De rol van de overheid ligt in het waar nodig actief ondersteunen van burgers (waaronder ouders/opvoeders) en het corrigerend optreden op momenten waar ouders en kinderen zich niet aan de normen van de samenleving houden.

De doelstelling van het Heusdens jeugdbeleid is:

“Het realiseren van een omgeving waarin Heusdense jeugdigen tot en met 23 jaar hun talenten ten volle kunnen ontwikkelen. Zij worden hierdoor in staat gesteld om naar maatschappelijke wens en vermogen deel te nemen aan de samenleving.”

2.1 Doelgroep

De doelgroep van het Heusdens integraal jeugdbeleid zijn kinderen en jongeren in de leeftijd van 0 tot en met 23 jaar. Het totale inwoneraantal van de gemeente Heusden was op 01-01-2009, **43.082**. Daarvan waren **12.615** inwoners in de leeftijd van 0 t/m 23 jaar. De verdeling over de kernen, zoals vermeld bij het CBS, was op 01-01-2009 als volgt:

Leeftijdsgroep	Drunen	Elshout	Vlijmen	Nieuwkuijk	Haarsteeg	Heusden
0 - 4	901	92	763	112	138	311
5 - 9	1020	114	858	128	185	355
10 - 14	1285	119	866	157	145	340
15 - 19	1280	109	895	123	130	343
20 - 23	752	53	637	83	80	241
Totaal	5238	487	4019	603	678	1590

Tabel 1: Aantal 0 t/m 23 jarigen op 01-01-2009

Bron: GBA Gemeente Heusden

3. Kadering van het jeugdbeleid

Het jeugdbeleid wordt op een groot aantal fronten beïnvloed en gestuurd door landelijke wet- en regelgeving. In het sturingsadvies naar aanleiding van “Operatie jong”³, wordt een onderverdeling gemaakt waar het gaat om overheidstaken ten aanzien van kinderen en jongeren van 0 t/m 23 jaar. Per domein wordt in onderstaand schema de daaraan gerelateerde wetgeving weergegeven. Relevante ontwikkelingen op het gebied van wetgeving staan vermeld in een aparte kolom. Deze wetgeving biedt in directe zin een kader voor (de uitvoering van) het gemeentelijk integraal jeugdbeleid. Voor een uitgebreidere uitwerking van de wettelijke kaders, verwijzen we naar de sturingsadviezen van Operatie Jong.

Domein	Wetgeving	Ontwikkeling
Opvoeding en bescherming	Wet op de jeugdzorg, AWBZ, Wet kinderbijslag, Burgerlijk wetboek, Wetgeving Zorgverlof	Evaluatie Wet op de Jeugdzorg, <i>Wet meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling</i> ⁴
Opvang, educatie en werk	WPO, WVO, WEB, Leerplichtwet, RMC wet, Wet op de Kinderopvang, Arbeidstijdenwet, Arbeidsomstandighedenwet, Wet minimumloon, Wet Werk en Bijstand, Wet investeren in jongeren (WIJ) ⁵ , Kwalificatieplicht	Wetsvoorstel <i>Ontwikkelingskansen door kwaliteit en educatie (OKE)</i> ⁶
Vrije tijd	AWBZ, Warenwetbesluit attracties en speelvoorzieningen	
Veiligheid	Beginnelsenwet JJI, WB strafrecht, WB strafvordering, Aanwijzing effectieve afdoening, strafzaken jeugdigen	
Gezondheidszorg	Zorgverzekeringswet, AWBZ, WPG, Wet ziekenhuisvoorzieningen, Wet geneeskundige behandeling,	

De op 1 januari 2007 in werking getreden Wet Maatschappelijke Ondersteuning raakt alles wat met jeugd te maken heeft en loopt als een rode draad door de diverse domeinen heen. De preventieve ondersteuning van jeugd is in prestatieveld 2 van de WMO vastgelegd.

3.1 Vijf gemeentelijke taken

Om een goede aansluiting van het gemeentelijk preventief jeugdbeleid op de Wet op de jeugdzorg te waarborgen, zijn de volgende vijf gemeentelijke taken op het gebied van preventief jeugdbeleid vastgesteld:

1. het verstrekken van informatie aan ouders, kinderen en jeugdigen over opvoeden en opgroeien;
2. het signaleren van problemen door instellingen als jeugdgezondheidszorg en onderwijs;
3. het verschaffen van snelle en laagdrempelige toegang tot het (gemeentelijk) hulpaanbod, beoordelen en toeleiden naar voorzieningen aan de hand van een ‘sociale kaart’ voor ouders, kinderen, jeugdigen en verwijzers;

³ Operatie Jong is een samenwerkingsverband van enkele ministeries en was gericht op het oplossen van knelpunten in de ontwikkelingsketen voor de jeugd, het zorgdragen voor samenhang in de aanpak van het jeugdbeleid, en het aanreiken van voorstellen ter vereenvoudiging en verbetering van de integrale aan- en besturing van het jeugdbeleid.

⁴ Dit wetsvoorstel wordt in het najaar 2009 aan de Raad van State voorgelegd.

⁵ De ‘Wet investeren in jongeren’ (WIJ) verplicht gemeenten ertoe om jongeren van 18 tot 27 jaar die zich melden voor een uitkering een aanbod te doen. Dit kan een baan zijn, een vorm van scholing of een combinatie van beide, afgestemd op de situatie van de jongeren. Als zij werk accepteren krijgen ze salaris van de werkgever. Bij acceptatie van het leeraanbod krijgen ze waar nodig een inkomen dat even hoog is als de bijstandsuitkering. Als zij het aanbod niet accepteren dan krijgen zij ook geen uitkering van de gemeente.

⁶ In het wetsvoorstel wordt aangestuurd op meer en betere voorschoolse educatie in de kinderopvang en peuterspeelzalen. Het minimumniveau van de kwaliteitseisen aan peuterspeelzalen komt meer in lijn met die van de kinderopvang.

4. het bieden van pedagogische hulp (advisering en lichte hulpverlening) voor jongeren;
5. het coördineren van zorg in het gezin op lokaal niveau.

Deze vijf gemeentelijke taken zijn leidend geweest voor ingezette acties waaraan de afgelopen jaren uitvoering is gegeven.

3.2 Ambities ministerie voor Jeugd en gezin

Het programmaministerie Jeugd en Gezin in 2007 heeft als doel om een landelijke impuls om jeugdbeleid geïntegreerd te benaderen. De ambities van de Minister voor Jeugd en Gezin ten aanzien van kinderen zijn neergelegd in het programma "Alle kansen voor alle kinderen", programma jeugd en gezin 2007 – 2011.

De centrale ambitie van de minister voor Nederland: *"Een land waar kinderen gezond en veilig kunnen opgroeien, hun talenten kunnen ontwikkelen en plezier hebben, waar ze hun steentje leren bijdragen aan de maatschappij en goed voorbereid zijn op de toekomst: kortom, waar alle kinderen alle kans krijgen."*⁷

In de aanpak van het ministerie wordt het gezin een centrale plaats gegeven en wordt de nadruk gelegd op preventief werken. Tot slot geeft de minister te kennen dat het afgelopen moet zijn met de vrijblijvendheid in de aanpak van een probleemsituatie voor zowel ouders, instellingen, als ook voor overheden.

3.3 Provinciale ontwikkelingen

In het beleidskader jeugd 2009 – 2012, "Brabant investeert in jeugd", schetst de provincie haar inzet voor de jeugd. Zij benoemen hierbij de vijf opvoedingsdoelen⁸ die zijn afgeleid van de doelen vermeld in het programma van het ministerie voor Jeugd en Gezin.

De verbeteragenda jeugd

Ten behoeve van een heldere en eenduidige aansluiting van de gemeentelijke preventieve voorzieningen op de provinciale jeugdzorg voorzieningen is in 2006 de zogenaamde Verbeteragenda jeugd opgesteld (Bijlage 1). Hierin staan de volgende wederzijdse verbeterpunten beschreven:

- Versterking informatiepositie;
- Professionalisering vroegsignalering;
- Aansluiting BJZ en lokale netwerken;
- Zorgcoördinatie;
- Efficiency indicatiestelling;
- Doorgaande lijn waaronder nazorg;
- Centrum voor Jeugd & Gezin (CJG).

3.4 Gemeente Heusden

In lijn met de volgende vijf opvoedingsdoelen die zowel het programmaministerie, als de provincie hanteren, formuleren wij op hoofdlijnen de Heusdense inzet en ambities op het gebied van jeugd, "van Wieg tot Werk". Deze opvoedingsdoelen beslaan het brede terrein van jeugd, waaronder de vijf gemeentelijke taken op het gebied van preventief jeugdbeleid.

1. Gezond opgroeien
2. Veilig opgroeien
3. Steentje bijdragen aan de maatschappij
4. Talenten ontwikkelen en plezier hebben
5. Goed voorbereid zijn op de toekomst.

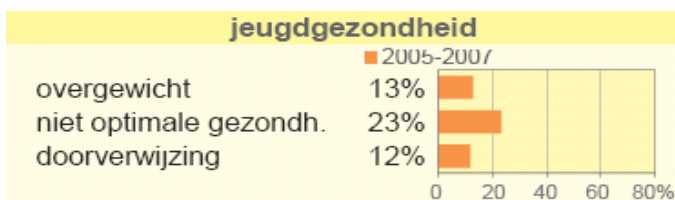
⁷ Bron: "Alle kansen voor alle kinderen programma jeugd en gezin 2007 – 2011", Uitg. Programmaministerie voor Jeugd en Gezin, sept. 2007

⁸ Bron: Brabant investeert in jeugd", Beleidskader jeugd 2009 – 2012, Provincie Noord – Brabant, nov. 2008

4. Jeugd en Gezondheid

Het thema gezondheid is wettelijk verankerd in onder meer de Wet Publieke Gezondheid (WPG) en op onderdelen in de WMO. Voor wat betreft de jeugdgezondheidszorg (JGZ) regelt de WPG onder meer de digitalisering van een systematisch gezondheidsvolgsysteem in het Elektronisch Kind Dossier (EKD). Op het gebied van de uitvoering van de geestelijke gezondheidszorg onderhoudt de gemeente contacten met aanbieders van diensten op dit gebied, zoals Juvans, MEE en de GGZ.

De hieronder vermelde gegevens zijn afkomstig uit de jeugdmonitoren van de GGD Hart voor Brabant. Mede als gevolg van de verdeling in de beide jeugdmonitoren is het thema gezondheid onderverdeeld in twee leeftijdsgroepen, namelijk 0 tot en met 11 jarigen en 12 tot en met 17 jarigen. In de wijkatlas van de gemeente Heusden staat te lezen dat 13% van de kinderen overgewicht heeft. Verder heeft 23% een niet geheel optimale gezondheid en 12% werd doorverwezen voor verder onderzoek (gemiddeld in groep 2 van het basisonderwijs en klas 2 van het voortgezet onderwijs). Deze informatie is afkomstig uit het periodiek gezondheidsonderzoek door GGD-artsen en verpleegkundigen.

Tabel 2: Jeugdgezondheid

Bron: Wijkatlas gemeente Heusden 2009

4.1 Kinderen tot en met 11 jaar

Een verbijzondering van diverse gezondheids- en welzijnsthema's is terug te vinden in de Wijkatlas 2009 gemeente Heusden⁹ en de jeugdmonitor **0 t/m 11 jarigen**¹⁰ van de GGD uit 2005 en 2008. In onderstaande tabel zijn enkele relevante data uit beide bronnen bijeengebracht.

Gezondheid & Welzijn		Heusden		Brabant	
		2005	2008	2005	2008
Problemen	Slaapproblemen	5%	12%	5%	13%
	Zindelijkheid	6%	11%	6%	11%
	Eetproblemen	6%	8%	6%	9%
	Motoriek	3%	10%	3%	7%
	Taal-/spraak	6%	9%	5%	9%
	Leerproblemen	9%	11%	8%	12%
	Leefstijl	Groente (niet dagelijks)	45%	42%	42%
Fruit (niet dagelijks)		45%	42%	38%	33%
Vaak tussendoortje (meer dan 3x/dag)		32%	13%	35%	12%
Life events afg. 2 jr.	Zorgelijk life event meegem.	19%	12%	21%	15%
Gevoelens afg. 3 mnd.	Beetje/erg sombere gevoelens	1%	1%	2%	1%

Tabel 3: Items op het gebied van gezondheid en welzijn Bron: Jeugdmonitor 0- t/m 11 jarigen 2005, 2008 GGD Hart voor Brabant

⁹ De wijkatlas 2009 kan worden geraadpleegd via www.heusden.nl

¹⁰ De volledige monitor kan worden geraadpleegd via www.ggdgezondheidsatlas.nl

In de gegevens uit tabel 3 zijn gebieden bijeengebracht waar opvallend op gescoord wordt, namelijk "Problemen", "Leefstijl" en "Life events". Leefstijl richt zich overwegend op gezonde voeding, beweging en genotmiddelengebruik. Programma's als "Gezondheid telt! Ook op school" zijn gericht op gezondheidsbevordering in een vroegtijdig (leeftijds-)stadium. Het vergelijk tussen 2005 en 2008 laat hoopvolle resultaten zien. De ambitie is om in de pas te blijven met het provinciaal gemiddelde. Voortzetting van de in afgelopen jaren ingeslagen koers ten aanzien van dit thema is wenselijk.

De categorie "Life events" omvat thema's zoals echtscheiding, het verlies van een dierbare, of problemen met een ander kind in het gezin. De rol van de gemeente ligt met name in het scheppen van voorzieningen die waar nodig passende ondersteuning kunnen bieden, zoals het schoolmaatschappelijk werk.

Schoolmaatschappelijk werk

Eén van de voorzieningen gericht op omgaan met probleemsituaties is het schoolmaatschappelijk werk (SMW). Zij houden zich met een veelheid aan psychosociale vraagstukken bezig, waaronder de omgang met deze life events, maar ook omgaan met negatieve gevoelens, of met een gebrek aan zelfvertrouwen of assertiviteit bij kinderen.

Sinds de intrede van de Wet op de Jeugdzorg is de gemeente verantwoordelijk voor een aanbod schoolmaatschappelijk werk. De gemeente Heusden zet momenteel 5,5 uur schoolmaatschappelijk werk in binnen in het primair onderwijs. Deze inzet is in 2009 flexibel over de basisscholen in de gemeente verdeeld. Het aantal trajecten per uitvoerend schooljaar staat in Tabel 4.

De hoeveelheid in behandeling genomen zaken is in de loop der tijd vrij stabiel gebleven. In toenemende mate wordt vanuit het onderwijs verzocht om inzet van SMW bij het bieden van feitelijke hulp aan kinderen en hun ouders. Getuige de evaluaties van de kernnetwerken, zien de partners op het gebied van jeugd een toenemend multi probleem karakter in de behandelde casussen.

In aansluiting bij onze opvatting over de vormgeving van het front office van het CJG (hoofdstuk 9) is onze eerste ambitie om het aantal uren SMW in het primair onderwijs daadwerkelijk uit te breiden. Dit komt het verder vroegtijdig onderkennen en aanpakken van risico's in een vroeg stadium ten goede.

Schooljaar	2005 – 2006	2006 – 2007	2007 – 2008
Aantal	n.b.	22	18

Tabel 4: Aantal lopende trajecten SMW Primair onderwijs

Bron: jaarverslag SMW primair onderwijs 2008 Juvans

4.2 Continuïteit in opvoeding 0 t/m 11 jarigen

Getuige tabel 5, ervaart een vrij constant aantal ouders problemen bij de opvoeding. Het aantal ouders dat de opvoeding als bovengemiddeld en zeer stressvol ervaart is opvallend. In 2009 is gestart met het implementatietraject van "Triple P"¹¹. Doel van het programma is om middels dit programma tijdig passende ondersteuning te bieden.

¹¹ De naam 'Triple P' staat voor positief pedagogisch programma. Het oorspronkelijk Australische programma voor opvoedingsondersteuning is bedoeld voor ouders met kinderen van 0 tot 16 jaar. Triple P is een laagdrempelig, integraal programma met als doel (ernstige) emotionele en gedragsproblemen bij kinderen te voorkomen door het bevorderen van competent ouderschap.

Opvoeding	Heusden		Brabant	
	2005	2008	2005	2008
Jaar				
Ouder ervaart vaak problemen bij opvoeding	2%	1%	2%	2%
Ouder ervaart bovengemiddeld veel stress bij de opvoeding	31%	31%	31%	29%
Ouder ervaart (zeer) veel stress bij de opvoeding	14%	15%	13%	12%

Tabel 5: Opvoedproblemen.

Bron: Jeugdmonitor 0 t/m 11 jarigen, GGD Hart voor Brabant 2008

N.b. Een verbijzondering van de opvoedproblemen staat vermeld in tabel 13, die is bijgevoegd in Bijlage 3.

4.3 Opvoedvragen

Sinds 2008 wordt in de jeugdmonitor van de GGD Hart voor Brabant ook de vraag gesteld van welke hulpverlener ouders ondersteuning wensen bij opvoedingsvragen. Hierin worden met name de psycholoog/pedagoog, de schoolarts/verpleegkundige en de huisarts door ouders genoemd. Het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) wordt slechts in enkele gevallen genoemd als gewenste plek voor opvoedondersteuning. Deze percentages wijken niet bijzonder af van het Brabants gemiddelde. In hoofdstuk 9 waarin wordt ingegaan op de Heusdense vormgeving van het CJG wordt verder aangesloten op de wens van ouders om opvoedondersteuning te krijgen bij voor hen herkenbare en vertrouwde instellingen en hulpverleners.

4.4 Kinderen tot en met 17 jaar

Ter onderbouwing van de gezondheidssituatie van de **12 t/m 17 jarigen** zijn in de voorgaande nota Integraal jeugdbeleid 2005 – 2009 de gegevens in de onderstaande tabel uit de kolom 2003 gebruikt. Om de ontwikkeling in het thema gezondheid aan te geven, zijn de gegevens van zowel 2003, als de nieuwe gegevens over 2007 opgenomen. De leeftijdsgroep tot 23 jaar is opgenomen in de volwassenenmonitor onder 19 t/m 64 jarigen van de GGD. De resultaten in Heusden zijn in de monitor niet per leeftijdsgroep uitgesplitst.

In de volgende tabel is over de gehele linie een lichte verbetering ten aanzien van het thema leefstijl bij 12 t/m 17 jarigen waarneembaar. Gezien het aantal keren dat de monitor is uitgevoerd, kan er nog niet over een trend gesproken worden. Leefstijl krijgt, mede gezien de risico's op andere vlakken die daarmee gepaard gaan, onverminderd de aandacht.

Item	Heusden		Brabant	
	2003	2007	2003	2007
Gezondheidsbeleving (gezond)	85%	90%	84%	87%
Hulpvraag (ervaart geen problemen)	33%	32%	31%	27%
Ervaren geestelijke gezondheid: Vindt eigen geestelijke gezondheid slecht	11%	12%	12%	13%
Life events; problemen met ingrijpende gebeurtenis: - Overlijden geliefd persoon - Ruzie ouders - Echtscheiding ouders	10% 4% 2%	4% 2% 3%	12% 5% 4%	6% 3% 2%
Jeugdzorg: - haalt hulp uit directe omgeving; - zoekt hulp bij professional;	51% 48%	52% 42%	48% 48%	51% 42%
Leefstijl: dagelijks roken; niet roken; alcohol gedronken afgelopen 4 weken; in afgelopen 4 weken dronken/aangeschoten; gebruik softdrugs;	8% 86% 57% 22% 5%	7% 91% 45% 18% 3%	8% 88% 54% 23% 5%	6% 90% 44% 17% 3%

Tabel 6: Gezondheidsindicatoren 12 t/m 17 jarigen

Bron: Jeugdmonitor vergelijking 12- t/m 17 jarigen 2003, 2007 GGD Hart voor Brabant

Op het vlak van geestelijke gezondheidsproblemen is in de monitor een bescheiden daling te zien. Enkel op het gebied van echtscheiding van ouders is een stijging waarneembaar. In de regio is daar sprake van een lichte daling. Een ander aandachtspunt naast leefstijl bij de leeftijdsgroep 12 t/m 17 jarigen lijkt de omgang met “life events” te zijn.

Ook hier is het maatschappelijk werk een instelling waar jeugdigen terecht kunnen om hulp en ondersteuning te krijgen bij het omgaan met de gevolgen van diverse vraagstukken. Tabel 7 biedt informatie over de het percentage cliënten t/m 19 jaar van het Algemeen Maatschappelijk Werk. Het aandeel cliënten in deze leeftijdsgroep is duidelijk toegenomen.

Soort hulp	Jaar		
	2006	2007	2008
Jeugd t/m 19 jaar	n.b.	10%	15%

Tabel 7: Aantal cliënten Juvans t/m 19 jaar als percentage van totaal

Bron: jaarverslag 2008 Juvans

Ofschoon een echte trend nog niet zichtbaar is, geven de vermelde data wel richting aan de huidige inzet op het gebied van geestelijke en lichamelijke gezondheid.

Speerpunten

In de leeftijdscategorie 0 t/m 11 jarigen gaat onze aandacht met name uit naar het terugdringen van het percentage kinderen met overgewicht, d.m.v. het verbeteren van de leefstijl en het bieden van medische aandacht bij probleemsituaties.

Daarnaast is het tijdig onderkennen (vroegsignalering) van de noodzaak tot en het bieden van ondersteuning aan jonge kinderen en ouders bij het omgaan met zgn. “life events” in ontwikkeling en opvoeding een prioriteit. Opvoedondersteuning is hierin een wezenlijke vorm van hulp die gebaat is bij een goede en duidelijke organisatie en communicatie.

De speerpunten in de leeftijdscategorie 12 t/m 17 jarigen liggen op het gebied van het bevorderen van een gezonde leefstijl en het tijdig onderkennen van de noodzaak tot en het bieden van ondersteuning aan jongeren bij het omgaan met zgn. “life events”, als echtscheiding. Bij het onderwerp leefstijl dient evenals in voorgaande jaren bijzondere aandacht uit te gaan naar verder terugdringen van het (problematisch) alcoholgebruik onder jongeren.

Wat willen we bereiken?

- verhogen van het percentage optimale gezondheid van 77% naar 80% in 2013;
- terugdringen van het aantal kinderen met overgewicht van 13% nu naar 10% in 2013;
- terugdringen alcoholgebruik onder jongeren van 49% naar 45% in 2013;
- vergroten van de bekendheid van ouders en opvoeders met de vindplaatsen van opvoedondersteuning van 88% nu naar 93% in 2013;
- het percentage ouders van kinderen in de categorie 0 t/m 11 jaar dat vindt dat er onvoldoende opvoedondersteuning is in de gemeente is in 2013 gedaald van 4% naar 2%.

Wat gaan we doen?

- voortzetting van het programma “Gezondheid telt! Ook op school” in het primair onderwijs;
- uitbreiding van het project “Gezondheid telt!” naar voorschoolse voorzieningen (kinderopvang en peuterspeelzalen) en naar het voortgezet onderwijs;
- uitbreiding van het aantal uren schoolmaatschappelijk werk in het basisonderwijs;
- implementatie van het op opvoedondersteuning gerichte programma “Triple P” (o.a. t.b.v. een uniforme werkwijze tussen instellingen en heldere communicatie met ouders/opvoeders);
- continueren van het programma “Ouders van tegendraadse jeugd”;
- deelnemen aan het regionale preventieproject “Alcohol 16-“.

Veilig opgroeien: geborgenheid, onvoorwaardelijke liefde, respect, aandacht, grenzen, structuur en regelmaat, veilig thuis (voor geweld, mishandeling, seksueel misbruik) en veilig buitenshuis.

(Artikel 5, 19, 39, 40 Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind)

5. Jeugd en veiligheid

De thema's jeugd en veiligheid staan op verschillende manieren in relatie tot elkaar. Enerzijds is er (het gevoel van) onveiligheid veroorzaakt door jeugd. Hierbij gaat het met name om de hinder en overlast die groepen jeugd in de openbare ruimte kunnen veroorzaken, alsmede crimineel gedrag door jongeren. In een aantal gevallen is sprake van jongeren die door hun gedrag de eigen ontwikkelingskansen schaden.

Aan de andere kant van het spectrum is er de (on-)veiligheid die door volwassenen naar de jeugd wordt gecreëerd. Duidelijke voorbeelden van extreme onveiligheid zijn thema's als huiselijk geweld en meer in het bijzonder het thema kindermishandeling. Wetgeving die met dit thema nadrukkelijk verband houdt ligt op het gebied van opvoeding en bescherming, zoals de Wet op de Jeugdzorg, maar ook het wetsvoorstel "Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling"¹². De gemeente staat voor de uitdaging om over de volle bandbreedte van het thema veiligheid haar preventieve rol te (blijven) vervullen.

5.1 Veilig buitenshuis

In de nota "Integraal veiligheidsbeleid" (IVB) die op 16 juni 2009 is vastgesteld staat het volgende ten aanzien van het thema Jeugd: *"...wordt met betrekking tot dit veiligheidsveld geconcludeerd dat er met name ingezet moet worden op het terugdringen van overlast en verstoering van de openbare orde door groepen jongeren. Het versterken van de samenwerking tussen de verschillende organisaties die hierbij betrokken zijn, is hiervoor noodzakelijk. Verder is van belang dat de jeugdcriminaliteit wordt tegengegaan via een sluitende aanpak met duidelijke afspraken. Tenslotte moet het beperken van de gevolgen van drugsgebruik en overmatig gebruik van alcohol de aandacht blijven houden."*

Deze conclusie wordt onder meer gebaseerd op de analyse van de gegevens uit de tabellen 14 t/m 17, zoals weergegeven in bijlage 3. De conclusies uit het IVB hieromtrent worden onderschreven en in termen van jeugdgerichte inspanningen, zoals de inzet van een jeugdpreventiemedewerker, vertaald.

Risicogedrag

Het gaat namelijk niet enkel om jongeren die dader zijn van overtredingen en misdrijven, of jongeren die door hun gedrag overlast voor anderen veroorzaken. Het gaat ook om jongeren die door hun gedrag de eigen ontwikkelingskansen schaden. In deze gevallen is ook een tijdige signalering van individuele risicjongeren van belang.

Hierin speelt naast het voortgezet onderwijs en de politie, het jongerenwerk een belangrijke rol. Zij zijn in onze opvatting de "opvoeders in de openbare ruimte" die (groepen) jongeren middels inzet van diverse methodische werkvormen wijzen op hun rol en verantwoordelijkheid in de samenleving en tegelijkertijd de verbinding maken met de fysieke en sociale omgeving waarin jongeren zich begeven.

Ook de toeleiding van individuele jongeren (eventueel samen met hun ouders) naar passende hulp en betrokkenheid bij het traject dat een jongere ingaat vormen onderdeel van de rol van professioneel jongerenwerk.

Om zogenaamde risicjongeren in een vroegtijdig stadium passende (psychosociale) hulp te bieden wordt het Jeugd Preventie Project (JPP) in de gemeente Heusden uitgevoerd. Er is daarbij

¹² Het wetsvoorstel verplicht instellingen en professionals om te werken met een meldcode, dat wil zeggen een stappenplan waarin wordt aangegeven hoe de professional, al dan niet binnen een instelling werkzaam, behoort om te gaan met het signaleren en het melden van huiselijk geweld of kindermishandeling.

ook opvoedondersteuning beschikbaar voor ouders wiens kinderen (dreigen te) vervallen in risicogedrag. Dit gebeurt middels het programma "Ouders van Tegendraadse Jeugd (OTJ)".

Het doel is om door pro-actief, gevraagd en ongevraagd hulp te bieden aan jongeren en ouders het afglijden naar risicovol, ongewenst of zelfs crimineel gedrag tegen te gaan. In tabel 8 staat het aantal trajecten JPP vermeld.

Soort hulp	Jaar		
	2006	2007	2008
Jeugd Preventie Programma (JPP)	n.b.	12	21

Tabel 8: Aantal JPP trajecten

Bron: jaarverslag 2008 Juvans

De meest voorkomende problemen waarmee jongeren bij JPP terecht kwamen, bevonden zich in 2008 in de categorieën "Sociaal materieel" (*materiële problemen met sociale problemen tot gevolg*) en "Relationeel", respectievelijk 55% en 40% van de hulpvragen. In 2007 was de categorie "Sociaal psychisch en gezondheid" nog de op één na grootste categorie.

Veilig op school

In de Lokale Educatieve Agenda (LEA) wordt reeds gewezen op het belang van een veilige schoolomgeving. Naast de fysieke veiligheid van schoolterreinen is ook de wijze waarop binnen scholen wordt omgegaan met ongewenst gedrag van belang voor de tijdige signalering van risicogedrag van jongeren enerzijds en de veiligheidsbeleving van overige leerlingen anderzijds. In de LEA wordt de ambitie uitgesproken om dit thema gezamenlijk op te pakken. Dit initiatief wordt de komende jaren verder uitgebreid, onder andere door het in contact brengen van onderwijsinstellingen met het aanbod van organisaties zoals het Nederlands Jeugd Instituut (NJI).

Ook de verkeersveiligheid rondom de school is middels deelname van scholen aan het Brabants Verkeersveiligheids Label (BVL) een aandachtspunt.

Jeugdgroepen

De gemeente Heusden is samen met haar partners gericht op het snel identificeren van groepen waarover ofwel veel meldingen van overlast gedaan worden, of waarvan partners zelf hinderlijk of overlastgevend gedrag door jeugdigen constateren. Er vindt binnen het Straatgroepenoverleg (SGO) structurele afstemming plaats van gezamenlijke acties en inspanningen richting de groepen en op individuele jongeren.

De gezamenlijke afstemming past binnen de regierol die, mede op basis van de geformuleerde uitgangspunten in de "Kadernota Kern-, wijk- en buurtgericht werken" bij de gemeente ligt.

Buurtsportwerk in de gemeente Heusden wordt ingezet om via een zinvolle vrije tijdsbesteding overlast in buurten en wijken tegen te gaan. Tijdens buurtsport laten jongeren ook zien dat zij over bijzondere capaciteiten en talenten beschikken. Jongeren zijn dus meer dan de hinder die zij veroorzaken of de problemen die zij hebben.

Getuige tabel 7 is over de gehele linie in de loop der jaren sprake van een daling van het aantal meldingen van jeugdoverlast bij de politie. Langdurige samenwerking en afstemming onder gemeentelijke regie is in onze ogen een vereiste om het fenomeen jeugdoverlast in brede zin tegemoet te blijven treden.

5.2 Veilig thuis; Kindermishandeling

'Onder kindermishandeling wordt verstaan elke vorm van voor een minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief of passief opdringen, waardoor ernstige schade wordt berokkend of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel.

- Seksuele mishandeling;

- Fysieke mishandeling;
- Emotionele/psychische mishandeling;
- Fysieke verwaarlozing;
- Emotionele/psychische verwaarlozing;
- Getuige zijn van partnergeweld.'

Bron: Actieplan aanpak kindermishandeling; "Kinderen veilig thuis"; Ministerie voor Jeugd en Gezin 2007

"Kinderen in Tel"

In het databoek "Kinderen in Tel" dat jaarlijks wordt uitgebracht door het Verwey-Jonker Instituut worden per gemeente wel in categorieën het percentage bij het AMK gemelde mishandelde kinderen in de leeftijd van 0 t/m 17 jaar weergegeven. In het jaar 2006 ging het in Heusden om 0,6% tot 0,8% van het totaal aantal 0 t/m 17 jarigen. In 2007 betrof het in de gemeente Heusden 0,3% tot 0,6%.

De interpretatie van deze gegevens dient met enige terughoudendheid te worden gedaan. Een daling in het aantal gemelde mishandelde kinderen, betekent immers niet dat er feitelijk ook minder sprake is van kindermishandeling. Het tijdig onderkennen van een situatie waarin kindermishandeling zich voordoet, of liever nog, het voorkomen van mishandeling blijft een voortdurend aandachtspunt in de gemeentelijke aanpak. Het Verwey-Jonker Instituut merkt ook op dat de diverse belangenbehartigingsorganisaties die verenigd zijn in "Kinderen in Tel" het positief vinden wanneer er meer wordt gemeld.

Kernnetwerken

In de jaren 2006, 2007 en 2008 zijn binnen de kernnetwerken jeugdhulpverlening de signalen omtrent kindermishandeling geregistreerd. In tabel 9 staat per jaar het aantal signalen vermeld. Uit de signalen in de kernnetwerken is voorsnog geen eenduidige conclusie te trekken. Dit komt onder meer door de in het verleden gebruikte, uiteenlopende registratiemethoden. Duidelijk is wel dat het thema zowel landelijk, als lokaal een belangrijk aandachtspunt is. Hierbij wordt vooral ingezet op het tijdig herkennen van signalen en het bespreekbaar maken van de zorg met relevante partijen, waaronder op de eerste plaats de ouders, als gevolg van die signalen.

(Huiselijk) geweld / kindermishandeling	2006	2007	2008
Mishandeling (geestelijk)	0	3	1
Mishandeling (fysiek)	4	5	2
Incest	7	1	0
Verwaarlozing	0	20	7
Overig/Niet nader specificerbaar	24	3	0
Huiselijk geweld (ouders binnen relatie)	-	-	3

Tabel 9: Aantal signalen in de categorie huiselijk geweld/ kindermishandeling inde kernnetwerken in 2006, 2007, 2008

Bron: Evaluatierapporten kernnetwerken jeugdhulpverlening 2006, 2007, 2008

Meldingen van kindermishandeling worden gedaan bij het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling. Dit is gehuisvest binnen de diverse Bureau's Jeugdzorg. Het AMK heeft een adviserende, consulterende en onderzoekende rol ten aanzien van meldingen van kindermishandeling. Het landelijk meldingenbeeld bij het AMK laat een toename zien in het beroep dat op het AMK wordt gedaan. Via Bureau Jeugdzorg zijn op dit moment geen gegevens per gemeente beschikbaar over het aantal AMK meldingen.

Vroegsignalering

De signalering van risico's ten aanzien van de veilige ontwikkeling van kinderen is een terugkerend thema in de kernnetwerken jeugdhulpverlening. Het blijkt dat deze belangrijke functie binnen het preventief jeugdbeleid met de start van de kernnetwerken een sterke kwaliteitsimpuls heeft gekregen. Dit laat onverlet dat de functie van vroegsignalering ook de komende jaren een belangrijk aandachtspunt blijft.

Professionals worden geacht om signalen over risicosituaties rondom kinderen tijdig te herkennen en om vervolgens passende stappen te ondernemen. Er is in onze opvatting geen geldige reden denkbaar om niet te handelen wanneer men een risico signaleert, hoe ogenschijnlijk minimaal ook. Wij zien naast onze regierol eveneens een rol weggelegd in het op passende wijze ondersteunen van organisaties om de juiste kennis, kunde en vaardigheden te verkrijgen om de inzet op ontwikkelingsrisico's, maar ook op ontwikkelingskansen kwalitatief te verbeteren. De eerste stappen zijn hiervoor in de afgelopen jaren reeds gezet. De regionale implementatie van de RAAK¹³ aanpak is hier een voorbeeld van.

In het kader van die veilige ontwikkeling dient bovendien in toereikende mate, bereikbare en beschikbare (licht pedagogische) hulp aanwezig te zijn. De gemeente Heusden betreft deze hulp van diverse instellingen. Een eenduidig, voor alle professionals toegankelijk, overzicht van dit bestaande aanbod is een waardevol hulpmiddel bij het toeleiden naar passende hulp dat inmiddels in ontwikkeling is.

Ketencoördinatie

Als eenmaal de risico's zijn gesignaleerd en in een groot aantal gevallen hulp ook is opgestart, dienen instellingen hun inspanningen op elkaar af te stemmen. Hiermee wordt beoogd een zo groot mogelijk rendement te halen uit de samenwerking om een probleemsituatie zo snel mogelijk op te lossen. Hiervoor is met de implementatie van het signaleringssysteem "Zorg voor jeugd" het begrip ketencoördinatie geïntroduceerd.

De ketencoördinator kent een duidelijk vastgelegde taakomschrijving. Deze is afgestemd met alle instellingen die namens de deelnemende gemeenten deze ketencoördinatie uitvoeren en middels een convenant bekrachtigd. De kwaliteit van dit proces is bepalend voor het welslagen van het traject. Naast wettelijk verplicht is een blijvende investering en regie vanuit de gemeente noodzakelijk.

Speerpunten

Op het gebied van veilig buitenshuis zijn het terugdringen van jeugdoverlast en het zo snel mogelijk signaleren en aanpakken van risicovol gedrag van kinderen en jongeren middels pro-actieve inzet van diverse partners de voornaamste speerpunten. Het signaleren en tegengaan van kindermishandeling in alle verschijningsvormen is een speerpunt ten aanzien van het scheppen van een veilig thuis voor kinderen. Hierbij is het constant blijven van het aantal meldingen een graadmeter voor de aandacht die het onderwerp heeft. Het daarbij tijdig bieden van passende hulp aan kinderen en hun ouders/opvoeders die slachtoffer zijn van kindermishandeling, of van huiselijk geweld is eveneens onderdeel van het creëren van een veilige thuissituatie. Tot slot dient deze geboden zorg effectief en efficiënt gecoördineerd te worden.

¹³ Het Actieplan Aanpak Kindermishandeling *Kinderen Veilig Thuis* moet mishandeling van kinderen een halt toe roepen. Dit gebeurt onder andere door het invoeren van een regionaal sluitende aanpak, gebaseerd op de aanpak van de Reflectie- en Actiegroep Aanpak Kindermishandeling (RAAK).

Wat willen we bereiken?

Veilig thuis:

- in 2013 is het aantal meldingen van kindermishandeling tenminste op hetzelfde niveau als in 2006 (0,6% tot 0,8%);
- in 2013 werkt iedere instelling die in of voor de gemeente Heusden met kinderen werkt met een protocol kindermishandeling;
- in 2013 vormt het zorgaanbod binnen de gemeente een sluitend geheel en voldoet aan de zorgvraag van de doelgroep, geen kind zit zonder passende zorg;

Veilig buitenshuis:

- de door inwoners ervaren overlast door groepen jongeren is in 2013 ten opzichte van het gemiddelde percentage in de wijkatlas 2009 (9%) in alle wijken en kernen tot minimaal de helft verminderd.
- in 2013 is het totale aantal aangiften en meldingen van jeugdoverlast gedaald tot minimaal de helft van 2008 (215 meldingen in 2008).
- alle scholen in de gemeente hebben een vastgesteld beleid en actieve samenwerking met relevante partners gericht op de omgang met uiteenlopende vormen van ongewenst gedrag;
- alle scholen nemen deel aan het Brabants Verkeersveiligheidslabel (BVL).

Wat gaan we doen?

Veilig thuis

- monitoring van afspraken omtrent signalering en ketencoördinatie in Zorg voor jeugd;
- voortzetting van de kernnetwerken jeugdhulpverlening en deze verder inpassen in de afspraken rondom Zorg voor jeugd;
- training van beroepsgroepen zoals onderwijs, voorschool (KO, PSZ) in het (vroegtijdig) signaleren en bespreekbaar maken van risico's voor de ontwikkeling van kinderen en jongeren;
- implementatie van de RAAK aanpak;
- effectieve en efficiënte inzet licht pedagogische hulp, waaronder handhaving van het JPP;
- het meer gedetailleerd in kaart brengen en vastleggen van het bestaande hulpaanbod in de gemeente Heusden;

Veilig buitenshuis

- voortzetten van het SGO en bijbehorende werkwijze onder gemeentelijke regie;
- buurtsportwerk wordt voortgezet en mogelijk uitgebreid;
- vormgeven van de nazorg van jongeren die terugkomen uit de jeugdzorg, danwel jongeren die uit detentie terugkeren in de gemeente;
- voortzetten van het programma "Ouders van Tegendraadse Jeugd";
- formaliseren van de verbinding met het Veiligheidshuis;
- uitvoering van het project "Veilige school" binnen het voortgezet onderwijs;

Steentje bijdragen aan de maatschappij (participatie): actieve betrokkenheid bij de maatschappij, meedenken en meedoen, actieve betrokkenheid naaste omgeving, positief gedrag en burgerschap. (Artikel 12, 13 Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind)

6. Stand van zaken jeugdparticipatie

Jeugdparticipatie wordt beschouwd als het zoeken en invullen van mogelijkheden om kinderen, tieners en jongeren actief te betrekken bij hun eigen leefomgeving en bij de besluitvorming van datgene wat hun leefomgeving raakt. Het doel is in alle gevallen het betrekken van jongeren bij de maatschappij. Participatie vindt plaats op diverse niveaus:

mee-weten

mee-praten

mee-beslissen

mee-doen

Ofschoon een concrete, landelijk gebruikte, meetbare indicator voor “Jeugdparticipatie” nog ontbreekt, zijn enkele factoren richtinggevend voor de mate waarin participatie op de gemeentelijke agenda staat. Deze factoren worden door de Nationale Jeugdraad¹⁴ benoemd en bevinden zich met name op het gebied van inspraak in politiek en beleid, talentontwikkeling, vrije tijd, voorzieningen in de openbare ruimte en huisvesting voor jongeren.

Ook is de mate waarin de gemeente ruimte schept om het contact met de doelgroep jeugd structureel vorm te geven, indicatief voor de prioriteit die gegeven wordt aan jeugdparticipatie. De gemeente Heusden kent meerdere activiteiten om participatie van de doelgroep jeugd vorm te geven en te faciliteren.

6.1 Nationale Jeugdraad

Wanneer we kijken naar de Heusdense inzet op jeugdparticipatie in relatie tot de punten die door de Nationale Jeugdraad worden benoemd, is de stand van zaken in de gemeente als volgt:

Algemeen

Er is sprake van begeleiding voor jongeren die betrokken zijn bij activiteiten en projecten in de gemeente. Deze begeleiding wordt, mede afhankelijk van het thema, geboden door het jongerenwerk of door de medewerker jeugd van de gemeente Heusden. De afstemming tussen deze actoren is overwegend gebaseerd op bilateraal contact en kent nog geen vaste structuur.

Inspraak in politiek en beleid

De gemeente Heusden kent een website voor en door jongeren, Heusden4U. Op deze site worden voor jongeren aansprekende thema's aangesneden en vinden zij informatie over diverse thema's.

De mate van invloed die jongeren hebben op het beleid van de gemeente Heusden is vooralsnog minimaal. In de afgelopen jaren is reeds gewerkt aan een passende infrastructuur om structureel in te kunnen gaan op de vragen en verwachtingen die bij jongeren leven. Het aanstellen van een medewerker jeugd is hiervan een resultaat, net als het spreekuur van de wethouder Jeugd op het d'Oultremontcollege. Een verdere uitbreiding van deze infrastructuur, bijvoorbeeld binnen het voortgezet onderwijs in de regio, behoort de komende jaren tot één van de voornaamste aandachtspunten. Nieuwe (digitale) media worden in de nabije toekomst nog meer benut om het contact en de inspraak meer laagdrempelig en dynamisch te laten verlopen. Het Heusdens Jongeren Initiatief (HJI) is een middel dat de afgelopen jaren is benut om jongeren uit te dagen tot participatie.

¹⁴ De **Nationale Jeugdraad** is een koepelorganisatie van landelijke jongerenorganisaties in Nederland voor jongeren tussen de 12 en 30 jaar. Het doel is om jeugdparticipatie in Nederland zowel inhoudelijk als qua reikwijdte te verbeteren en te vergroten.

Kansen en talenten(-ontwikkeling)

De gemeente Heusden benoemt in haar nieuwe Integraal jeugdbeleid talentontwikkeling “van Wieg tot Werk” als doelstelling. Gemeentelijke basisvoorzieningen om deze talenten te ontwikkelen, bijvoorbeeld op het gebied van sport, cultuur en vrije tijd, worden ondersteund. In 2003 resulteerde dit in het aantal van 88% van de 12 t/m 17 jarigen dat lid was van een club. Dit aantal is in 2007 licht gedaald naar 82%.

Op het vlak van vrijwilligerswerk door jongeren wordt in de gemeente Heusden in algemene zin geïnvesteerd. In 2003 deed 5% van de jongeren van 12 t/m 17 jaar vrijwilligerswerk. In 2007 is dit percentage licht gestegen naar 8%.

(Voorzieningen voor)Vrije tijd

Er zijn in Heusden diverse ontmoetingsplekken die in meer of mindere mate aantrekkelijk zijn voor jongeren, waaronder jongerencentra. Mogelijkheden tot uiting van een (sub-)cultuur, waaronder graffiti, zijn her en der aanwezig. In 2003 miste 63% van de in de jeugdmonitor ondervraagde jongeren nog een ontmoetingsplek in de gemeente. In 2007 is dit percentage gedaald tot 49%.

(Voorzieningen in) de openbare ruimte

In de in maart 2009 vastgestelde nota speelruimtebeleid “Spelenderwijs” is de rol van jeugdigen bij de vormgeving van voor hen bestemde voorzieningen in de openbare ruimte expliciet benoemd. Er zijn ook diverse voorzieningen in de openbare ruimte die specifiek bedoeld zijn voor jongeren gerealiseerd, zoals een graffitiwand en enkele panna courts.

Huisvesting

Momenteel kent de gemeente Heusden een voor jongeren moeilijk toegankelijke huizenmarkt. Prijzen voor starters zijn relatief hoog en huurwoningen kennen onvoldoende doorstroming. De gemeente neemt met haar partners, waaronder ook particuliere jongeren, het initiatief om de woningmarkt te verbeteren. Plannen en ambities hiervoor zijn vastgelegd in het Beleidsplan Volkshuisvesting 2030.

Maatschappelijke stages

De landelijke overheid zet in op het jongeren laten uitvoeren van maatschappelijke stages als aanvullend element op reguliere jeugdparticipatie. De bedoeling van maatschappelijke stages is vooral dat alle jongeren tijdens hun schooltijd kennis maken met de samenleving en een bijdrage daaraan leveren. De komende jaren groeit het aantal stageplaatsen en gaan alle leerlingen in het voortgezet onderwijs een dergelijke stage volgen. Er wordt in Heusden samengewerkt met partners in het veld bij het vormgeven van de (beschikbare) infrastructuur voor werving en toewijzing van stageplaatsen.

Speerpunten

Om jeugdparticipatie in Heusden verder te laten ontwikkelen gaan we de groei van het aantal jeugdige vrijwilligers stimuleren.

Daarnaast gaan we verder met het vormgeven van de structurele uitwisseling met jongeren over participatie en gemeentelijk beleid en betrekken we jongeren meer actief bij de vormgeving van hun leefomgeving.

Wat willen we bereiken?

- in 2013 heeft de gemeente structurele uitwisseling met jongeren gericht op jeugdparticipatie en inspraak in gemeentelijk beleid;
- in 2013 is het aantal jeugdvrijwilligers gestegen van 8% naar 15%;
- met betrekking tot voorzieningen in de openbare ruimte worden de uitgangspunten en doelstellingen uit het speelruimtebeleid “Spelenderwijs” bereikt;

Wat gaan we doen?

- Verdieping en verbreding samenwerking onderwijs (PO, VO en bedrijfsleven) o.a. op het gebied van maatschappelijke stages;
- Creëren van een structureel (digitaal) platform waarbinnen uitwisseling met jeugdigen over onder meer politiek en beleid mogelijk wordt gemaakt;
- Intensivering van de samenwerking met diverse voortgezet onderwijs scholen in de regio om Heusdense jeugd te betrekken bij de gemeente;
- Verzelfstandiging van Heusden4U;
- de gemeentelijke middelen voor levensbeschouwelijk onderwijs gaan alternatief ingezet worden; Richtinggevend hiervoor zijn actuele maatschappelijke thema's (bijvoorbeeld het thema zinloos geweld).
- Verankering en realisatie van (ontmoetings-)voorzieningen in de openbare ruimte voor jeugdigen in wijkspeelplannen conform de uitgangspunten in het speelruimtebeleid.

7. Talentontwikkeling

De gemeente Heusden schept randvoorwaarden waarbinnen kinderen en jongeren kunnen ontdekken wat ze leuk vinden en waar hun talenten liggen. Hiertoe onderhoudt de gemeente onder meer subsidierelaties met sportverenigingen en organisaties op het gebied van cultuur. Ook zet zij in op het verbinden van sectoren als voorschoolse voorzieningen, onderwijs, sport, cultuur. Dit doet zij door middel van de inzet van combinatiefunctionarissen. Hiermee wordt beoogd de talentontwikkeling te verbreden door meer kinderen en jongeren kennis te laten maken met sport en cultuur. Waar deelname om financiële redenen niet mogelijk mocht zijn, ondersteunt de gemeente dit.

Wet OKE

Binnen de context van talentontwikkeling is de Wet Ontwikkelingskansen door Kwaliteit en Educatie (OKE) van belang. Hierin wordt een kwalitatief goed aanbod van Voor en Vroegschoolse Educatie (VVE) voor alle peuters en kleuters die een risico hebben op een taalachterstand nagestreefd. Gemeenten zijn verplicht een goed voorschools aanbod te doen aan kinderen met een taalachterstand. Er bestaat daarbij voor gemeenten de inspanningsverplichting om al deze kinderen te bereiken. In 2010 wordt de lokale implementatie van deze wet nader uitgewerkt.

De gemeente initieert overleg met partners in het kader van de Lokale Educatieve Agenda (LEA). Dit is erop gericht om op het gebied van onderwijs en zorg gezamenlijke afspraken te maken over de inzet van partijen ten aanzien van VVE, warme overdracht, veiligheid in en om de school en schoolmaatschappelijk werk. De missie die binnen de LEA (24 juni 2008) is verwoord, is als volgt: *Het scheppen van optimale ontwikkelingskansen voor alle jeugdigen door intensieve samenwerking en bundeling van kennis en ervaring van alle opvoeders, inclusief ouders en verzorgers, die bij het kind betrokken zijn: verantwoordelijkheid delen.*

De actiepunten uit de LEA zijn opgenomen in de nota integraal jeugdbeleid.

7.1 Voorschoolse fase (kinderdagverblijf, peuterspeelzalen en primair onderwijs)

De gemeente is verantwoordelijk voor de voorschoolse educatie. In de LEA zijn doelstellingen opgenomen over de samenwerking tussen de partners die werken voor kinderen van 0 tot 6 jaar, de doorgaande lijn en het bereik van doelgroepkinderen aan een VVE-programma. De looptijd van de LEA is 2008-2010. In oktober 2008 is gestart met vertegenwoordigers van de kinderopvang, peuterspeelzaalwerk, scholen, jeugdgezondheidszorg en de gemeente om te komen tot gezamenlijk bindende afspraken. De afspraken over de uitvoering van het VVE-beleid zijn neergelegd in een convenant voor de periode 2008-2012. Het accent ligt op afstemming en doorontwikkelen van de doorgaande lijn in de Voor- en Vroegschoolse educatie binnen de gemeente Heusden door uitvoering van het plan van aanpak: "Naar een doorgaande lijn in VVE Heusden".

In Heusden is 16% van de kinderen een doelgroepkind volgens de gewichtenregeling die op het basisonderwijs gehanteerd wordt. Kinderen die aan VVE-programma's deelnemen op de peuterspeelzalen zijn 2 en/of 3 jaar oud.

Op basis van de gegevens uit de wijkatlas, peildatum 1 januari 2008 zijn er 1959 kinderen in de leeftijd van 0 tot en met 3 jaar. Naar schatting 50% hiervan is 2 en 3 jaar = 930 kinderen. Indien ditzelfde percentage wordt aangehouden als bij het primair onderwijs is 16% hiervan doelgroepkind (149).

In de LEA is als doelstelling opgenomen 70% van het aantal doelgroepkinderen in de voorschoolse periode te bereiken, dit was de doelstelling van het rijk voor de periode 2006-2010. Voor de gemeente Heusden betekent dit een bereik van 104 doelgroepkinderen. Het bereik in 2008 was 81 doelgroepkinderen, met andere woorden is in plaats van 70 %, 54% bereikt.

Voor de komende periode ligt de ideale doelstelling op 100% bereik, dit is echter niet realiseerbaar omdat niet alle ouders kiezen voor voorschoolse opvang. 90% bereik is daarom een streven voor de komende periode. Het optimaliseren van het bereik van doelgroepkinderen is in de komende periode een voornaam aandachtspunt.

7.2 Spilfuncties

In de Lokale Educatieve Agenda (LEA) wordt het belang van één herkenbare voorziening voor de voorschoolse fase onderkend. Deze gebundelde fysieke voorziening moet het mogelijk maken dienstverlening enerzijds meer herkenbaar te maken en anderzijds samenwerking tussen de diverse partners te stimuleren. Om op het gebied van het signaleren en tegengaan van (onderwijs-)achterstanden en ontwikkelingsrisico's een logische doorgaande lijn te creëren, zet de gemeente Heusden in aanloop naar en na de vaststelling van de LEA dan ook in op de vorming van dergelijke spilfuncties. In bijlage 4 wordt de Heusdense kijk op spilfuncties nader uiteen gezet.

Een spilfunctie is een samenwerkingsverband tussen voorschoolse voorzieningen en primair onderwijs. Binnen deze spilfuncties dienen ten aanzien van de thema's 'onderwijs' en 'zorg' afspraken en (voldoende) voorzieningen aanwezig te zijn om een doorgaande lijn te borgen. Door integratie van kinderopvang en peuterspeelzalen enerzijds en fysieke concentratie op één locatie anderzijds wordt het bereik onder de doelgroep vergroot.

Tegelijkertijd levert de spilfunctie een belangrijke bijdrage aan het proces van harmonisatie van peuterspeelzalen en kinderopvang. Drunen is naast Vlijmen (Vliedberg) één van de eerste kernen waar, als gevolg van de mogelijkheden op huisvestingsgebied, de spilfuncties fysiek vorm krijgen.

Ook op andere fronten wordt getracht om inhoudelijke samenwerking in de toekomst fysiek gestalte te geven. Een voorbeeld hiervan is de ontwikkeling op de locatie Dillenburgstraat, rondom het d'Oultremontcollege en sporthal "Onder de bogen". Hiermee wordt eveneens aangesloten op de kaders van gemeentelijk beleid inzake Gemeentelijke eigendommen en Kern-, wijk en buurtgericht werken. Hierbij wordt nadrukkelijk ingezet op concentratie, integratie en differentiatie.

7.3 Leerlingenvervoer

In het kader van het scheppen van mogelijkheden voor talentontwikkeling bestaat een gemeentelijke regeling voor leerlingenvervoer. Leerlingen kunnen namelijk onder bepaalde voorwaarden gebruik maken van een vervoersvoorziening om naar school te gaan. Per schooltype gelden andere regelingen.

In de Verordening Leerlingenvervoer wordt geregeld wanneer en welke voorziening door de gemeente wordt verstrekt. De verordening en de uitvoering van het leerlingenvervoer wordt de aankomende periode in lijn gebracht met de ontwikkelingsvisie van het kind en het gezin. Dit betekent dat de schoolkeuze en het schoolbezoek (de wijze van vervoer) tot de verantwoordelijkheid van de ouder wordt gerekend.

Voor kinderen die naar het Speciaal Onderwijs gaan blijft aangepast vervoer op verzoek mogelijk. Voor kinderen die naar het Speciaal Basisonderwijs of een school op basis van geloofsovertuiging gaan, blijft aangepast vervoer mogelijk op basis van een advies door een gezinscoach. De gezinscoach wordt door de gemeente aangeboden. Dit gebeurt om tegemoet te komen aan voorkomende gevallen waar, in het belang van het kind, een passende oplossing dient te worden geboden.

De Clientenraad Leerlingenvervoer wordt betrokken bij de nadere uitwerking van bovengenoemde principes. Tevens wordt gewerkt aan een vereenvoudiging van de verordening, waarbij rekening wordt gehouden met nieuwe en bestaande vervoerssituaties.

De doelgroep VO, praktijkonderwijs en leeuwegondersteunend onderwijs valt formeel niet onder de verordening leerlingenvervoer. Als in praktijk blijkt dat een leerplichtige jongeren waarbij het vervoer van en naar school, al dan niet met begeleiding, tot problemen leidt kan hiervoor een

passende voorziening worden gevraagd op advies van een gezinscoach. De voorziening wordt dan door de gemeente verstrekt vanuit haar RMC-middelen¹⁵.

7.4 Vrije tijd

Organisaties binnen het cluster Vrije Tijd kunnen een rol vervullen in het preventief jeugdbeleid. Binnen de diverse activiteiten wordt een beroep gedaan op de creativiteit van kinderen, maar ook op hun sociale vaardigheden. Ze worden uitgedaagd om te ontdekken wat ze kunnen en leuk vinden en leren spelenderwijs ook de dingen die ze moeilijk vinden. In voorkomende gevallen kan een organisatie voor vrije tijd ook dienen als signaleerder van risico's in de ontwikkeling van kinderen. Op het gebied van vrije tijd onderhoudt de gemeente subsidierelaties met diverse verenigingen en organisaties. Deze voorzieningen worden, samen met onder meer de speelvoorzieningen en sportverenigingen beschouwd als gemeentelijke basisvoorzieningen. Middels een subsidiebedrag per jeugdlid wordt organisaties een stimulans geboden om vooral jeugdige leden aan zich te binden.

Jeugd en sport

Uit de GGD jeugdmonitor van 2003 blijkt dat van de Heusdense jongeren in de leeftijd 12 t/m 17 jaar 63% lid was van een sportclub/sportschool. Dit aantal is in 2007 gestegen naar 74%. In 2009 telden de Heusdense sportverenigingen in totaal 4900 leden in de leeftijd t/m 18 jaar.

Om kinderen al vanaf de basisschoolleeftijd in contact te brengen met sport, wordt door de gemeente Heusden het Sportkompas uitgevoerd. Hiermee wordt beoogd kinderen op een eenvoudige en (financieel) laagdrempelige manier kennis te laten maken met diverse sporten. Onderstaande tabel (9) laat een toename zien in het aantal kinderen dat gebruik maakt van sportkompas.

	2005-2006	2006-2007	2007-2008	2008-2009
Deelnemende kinderen	355	277	326	480

Tabel 10: Deelname Sportkompas per schooljaar

Bron: Gemeente Heusden

Het blijvend stimuleren van sportdeelname, al dan niet in verenigingsverband is vanwege het versterken van de fysieke, sociale en mentale ontwikkeling in algemene zin, één van de aandachtspunten op het gebied van talentontwikkeling.

Speelruimte

In de nota speelruimtebeleid "Spelenderwijs" die op 24 maart 2009 door de gemeenteraad is vastgesteld, wordt het belang van spelen onderkend. Een en ander is vervat in concrete doelstellingen die per kern en/of wijk nader worden uitgewerkt in wijkspeelplannen. Het speelruimtebeleid vormt daarmee een onderdeel van het preventief (integraal) jeugdbeleid.

Jeugd en cultuur

Op basis van de nulmeting die gedaan is ten behoeve van de combinatiefunctionaris cultuur blijkt dat op het gebied van cultuur 20% van de jeugdigen deelneemt aan culturele activiteiten bij een instelling. Onderzoek wijst uit dat het kunnen beleven en genieten van cultuur berust op een vaardigheid die het liefst zo vroeg mogelijk moet worden aangeleerd. Cultuureducatie dient daarom zo vroeg mogelijk plaats te vinden. Scholen spelen hierin een cruciale rol. De gemeente investeert door middel van de inzet van een coördinator cultuureducatie in het actief verbinden van onderwijs en cultuuraanbieders in Heusden.

¹⁵ Regionale Meld- en Coördinatiefuncties

Speerpunten

Ten aanzien van talentontwikkeling liggen de speerpunten met name op het vlak van het verder bereiken van doelgroepkinderen en het stimuleren van kinderen en jongeren om deel te nemen aan cultuur en sport. Het structureel afstemmen met relevante partners inzake onderwijs(achterstanden) en zorg zijn voornamelijk middelen om de visie breed gedragen te laten zijn en de benodigde commitment te genereren. Het vereenvoudigen van de verordening voor het leerlingenvervoer en het meer in lijn brengen met de ontwikkelingsvisie op het kind en het gezin is eveneens een belangrijk speerpunt.

Wat willen we bereiken?

- het bereik van doelgroepkinderen aan VVE activiteiten is in 2013 gestegen naar 90%;
- in 2013 vormen de leerlingen op de scholen binnen de gemeente een afspiegeling van de bevolking in de wijk/kern waar de school zich bevindt;
- in 2013 is het percentage van de jongeren in de leeftijd 12 t/m 17 jaar dat lid is van een sportclub/sportschool op minimaal hetzelfde niveau als in 2007 (74%);
- in 2013 is sprake van een toename in cultuurdeelname door kinderen in de late basisschool- en voortgezet onderwijs leeftijd ten opzichte van de nulmeting (20%);
- de verordening en de uitvoering van het leerlingenvervoer is in lijn gebracht met de ontwikkelingsvisie van het kind en het gezin.

Wat gaan we doen?

- er wordt een structureel platform ingericht voor afstemming tussen de partners, kinderopvang, peuterspeelzaal, primair onderwijs en JGZ in het kader van de doorlopende ontwikkelingslijn voor kinderen van 0 – 6 jaar;
- het LEA overleg wordt gecontinueerd en blijvend uitgebreid met het thema zorg;
- de LEA agenda is integraal onderdeel van het jeugdbeleid;
- er wordt een pilot uitgevoerd met combinatiefunctionarissen sport en cultuur;
- het sportkompas wordt in het kader van de evaluatie van de sportnota geëvalueerd;
- het gemeentelijk speelruimtebeleid wordt uitgevoerd;
- de verordening leerlingenvervoer wordt vereenvoudigd, waarbij rekening wordt gehouden met nieuwe en bestaande vervoerssituaties;
- ten behoeve van de advisering in bijzondere situaties op het gebied van leerlingenvervoer worden functionarissen, zoals een gezinscoach door de gemeente ingeschakeld.

8. Goed voorbereid Jeugd en onderwijs

Met betrekking tot dit thema is een centrale doelstelling reeds in het Sociaal economisch plan van de gemeente Heusden vastgelegd, namelijk: *“het intensiveren van de naleving van leerplicht en het bevorderen van het behalen van startkwalificaties en het scheppen van leer-werk banen.”*

8.1 Leerplicht en RMC

De leerplichtwet is in 2007 aangepast en uitgebreid. Er wordt in toenemende mate de nadruk gelegd op de zorgcomponent in het leerplichttraject. Hiermee wordt beoogd om te voorkomen dat het schoolverzuim tot een justitieel traject leidt door tijdig zorg in te schakelen.

In aanvulling op de leerplichtwet regelt de RMC-wet het registreren van niet-leerplichtige deelnemers tot 23 jaar die nog geen startkwalificatie hebben behaald. Daarnaast creëert de wet een regionale aanpak ter bestrijding van voortijdig schoolverlaten. De Regionale Meld- en Coördinatiefuncties (RMC's), hebben de taak het aantal jongeren dat uitvalt of dreigt uit te vallen in beeld te brengen en te houden.

Bovendien hebben de RMC's tot taak voortijdig schoolverlaters via trajectbegeleiding terug te leiden naar het onderwijs, zodat alsnog een startkwalificatie kan worden behaald. De gemeente zet sinds augustus 2008 een trajectbegeleider in. De eerste resultaten zijn positief te noemen, getuige het leerplicht jaarverslag. Hierin staat onder meer dat: *“In het schooljaar 2008-2009 is aan 87 jongeren trajectbegeleiding aangeboden. 13 jongeren hebben geen gebruik gemaakt van de trajectbegeleider. Uiteindelijk hebben 74 jongeren trajectbegeleiding gehad.”*

Het toeleiden naar een startkwalificatie gebeurt middels een op maat gesneden traject van leren en werken, zoals de Beroeps Begeleidende Leerwegen, of via projecten als WORKmate. Jongeren worden hiermee zo lang mogelijk binnen het onderwijs gehouden, zodat zij hun startkwalificatie daadwerkelijk behalen. Een en ander is er uiteindelijk op gericht om hen duurzaam in het arbeidsproces te laten participeren. Intergemeentelijke samenwerking bij initiatieven en projecten gericht op voorbereiding op en toeleiding naar een startkwalificatie en/of betaald werk is in deze van belang. Dit wordt vormgegeven door de Stuurgroep Regionaal Arbeidsmarktbeleid (SRA).

In dit verband is ook een goede relatie tussen het onderwijs als leverancier van toekomstige arbeidskrachten en het bedrijfsleven als ontvanger daarvan, van belang. De gemeente legt waar mogelijk en noodzakelijk verbindingen tussen beide sectoren teneinde de toeleiding naar de arbeidsmarkt te optimaliseren. Een voorbeeld hiervan zijn de ontwikkelingen in *“Metal Valley”*, waarbij onderwijs en bedrijfsleven elkaar actief opzoeken om een dergelijke afstemming te realiseren.

8.2 Voortijdig School Verlaters (VSV)

Belangrijke indicatoren op het gebied van *“voorbereiding op de toekomst”* zijn de leerplichtcijfers waar het gaat om schoolverzuim door leerplichtige jongeren en het aantal voortijdig schoolverlaters in de leeftijd van 18 tot en met 23 jaar. Per 1 januari 2008 ging het daarbij om 490 vsv-ers in de gemeente Heusden. **Bron:** *Leerplicht gemeente Heusden*

De landelijke jeugdmonitor geeft enig inzicht in de achtergrondkenmerken van vsv-ers in vergelijking tot niet-vsv-ers. Het betreft hier een landelijk beeld waarbij uitval met name onder MBO studenten van overwegend niet westers allochtone achtergrond voorkomt. Voor wat betreft de kenmerken van het huishouden vallen met name thuiswonende jongeren uit éénouder gezinnen en jongeren met een zelfstandig huishouden uit. Jongeren blijken bij de keuze voor hun (school-)carrière voornamelijk terug te vallen op hun eigen primaire netwerk, zoals hun ouders of hun partner.

Een instrument dat wordt ingezet om het voortijdig schoolverlaten te voorkomen, is het schoolmaatschappelijk werk (SMW). De gemeente zet sinds de intrede van de Wet op de Jeugdzorg SMW in op het d'Oultremontcollege. Op scholen in de ons omringende gemeenten wordt eveneens SMW ingezet.

De oorzaak voor de voortijdige uitval is veelal multicausaal van aard. Zo leiden problemen op andere levensgebieden tot verminderde motivatie of tot een, achteraf beschouwd, minder passende studiekeuze. SMW draagt bij aan het als het ware binnenboord houden van jongeren door samen met jongeren, ouders en onderwijs te werken aan het oplossen van de problemen die de motivatie belemmeren en/of de studiekeuze vertroebelen.

Schooljaar	Aantal
2005 – 2006	35
2006 – 2007	28
2007 – 2008	33

Tabel 11: Aantal lopende trajecten SMW VO d'Oultremontcollege

Bron: Jaarverslagen Juvans

Het aantal ingezette uren SMW bedraagt momenteel op jaarbasis 8 uur per week. Afgaande op de voorliggende cijfers lijkt momenteel consolidatie van deze bestaande uren in toereikende mate een vangnet van zorg binnen de school te bieden. Naast deze inzet kunnen ook de maatregelen die getroffen worden in het kader van "Gezond en veilig opgroeien" beschouwd worden als onderdeel van het voorbereiden van jeugdigen op de toekomst. Er is namelijk sprake van een op de ouders en kinderen gericht pakket aan inspanningen dat knelpunten in ontwikkeling, opvoeding en opgroeien zo snel mogelijk moet signaleren en aanpakken.

8.3 Jeugd en arbeidsmarkt

Binnen het arbeidsmarktbeleid van de gemeente Heusden is jeugd één van de prioritaire doelgroepen. Met name jongeren die zonder startkwalificatie in het arbeidsproces terecht komen, lopen bovengemiddeld risico om in tijden van economische terugloop als eerste ontslagen te worden.

Er bestaat in dit verband een nadrukkelijke relatie tussen de RMC wetgeving en de Wet Investeren in Jongeren. Deze zijn elk vanuit hun eigen invalshoek gericht op het duurzaam toeleiden naar werk, danwel het behalen van een startkwalificatie. De uitvoering van de WIJ is ondergebracht bij de Intergemeentelijke Sociale Dienst Midden Langstraat. Bij de implementatie van de WIJ wordt afstemming en samenwerking gezocht met het RMC en het jeugdbeleid.

In regionaal verband (regio Midden Brabant) is het "*Regionaal actieplan ter voorkoming en bestrijding van jeugdwerkeloosheid*" opgesteld. Hierin is op basis van de huidige stand van zaken op het gebied van jeugdwerkeloosheid, zoals vermeld in de hierna volgende tabel, een aantal concrete actieplannen beschreven, gericht op:

- Schoolverlaters;
- Schoolgaanden met stage en/of leerwerkplicht;
- Niet-werkende, niet schoolgaande jongeren;
- Werkende met ontslag bedreigde jongeren;
- Kwetsbare jongeren.

Duurzame inzet op preventie en bestrijding van jeugdwerkeloosheid is van groot belang met het oog op de toekomst waarin vergrijzing en ontgroening een rol spelen.

Jongeren per gemeente Arbeidsmarktregio Midden-Brabant	TOTAAL	16 -17 jaar			18 - 27 jaar		
		man	vrouw	totaal	man	vrouw	totaal
TOTAAL	1.668	106	9	115	873	680	1.553
Alphen-Chaam	5	1	0	1	3	1	4
Baarle-Nassau	12	0	0	0	6	6	12
Dongen	57	6	0	6	25	26	51
Gilze En Rijen	76	7	0	7	44	25	69
Goirle	70	7	2	9	30	31	61
Heusden	91	16	0	16	40	35	75
Hilvarenbeek	35	9	0	9	19	7	26
Loon Op Zand	49	3	0	3	19	27	46
Oisterwijk	56	7	1	8	30	18	48
Tilburg	1.109	38	5	43	612	454	1.066
Waalwijk	108	12	1	13	45	50	95

Tabel 12: Jeugdwerkloosheid UWV werkbedrijf regio Tilburg peildatum september 2009

Bron: www.werk.nl

8.4 Omgaan met geld

In toenemende mate constateren we dat er een beroep wordt gedaan op schuldhulpverlening. Harde cijfers omtrent schuldhulpverlening aan jeugdigen ontbreken vooralsnog. Wel is er bij schuldhulpverleners een tendens waarneembaar waarbij ouders met thuiswonende jongeren een beroep doen op schuldhulpverlening om hen te helpen.

Uit onderzoek van het Nibud¹⁶ blijkt dat landelijk 20% van de scholieren risicovol financieel gedrag vertoont. Ze sparen minder, lenen vaker, komen vaker geld tekort en vinden de goede omgang met geld moeilijker dan andere scholieren. Het betreft hier overwegend meisjes van 15 en 16 jaar in het vmbo. Het gaat hier om scholieren waarvan de ouders zich niet actief bemoeien met hun financiën. Een goede voorbereiding op de toekomst vergt ook een goed voorbereide (schuldenvrije) start op financieel gebied. Dit behoeft in de komende periode nadrukkelijk de aandacht.

Speerpunten

Een goede voorbereiding voor de toekomst wordt, blijkens de overige vier opvoedingsdoelen, niet alleen bepaald door het volgen van onderwijs, het hebben van werk en het verantwoord om kunnen gaan met geld. Binnen de context van dit opvoedingsdoel wordt daar echter wel de nadruk op gelegd, waarbij speerpunten liggen op het vlak van reductie van risicovol financieel gedrag, toename van het aantal jongeren dat een startkwalificatie behaalt en duurzame aandacht voor de overgang en verbinding van onderwijs naar arbeidsmarkt.

Wat willen we bereiken?

- het aantal jongeren dat voortijdig het onderwijs verlaat zonder startkwalificatie is in 2013 met 20% verminderd ten opzichte van de huidige cijfers.
- het aantal jongeren dat risicovol financieel gedrag vertoont is met 5% gedaald in 2013.
- de concrete acties die benoemd worden in het "Regionaal actieplan ter voorkoming en bestrijding van jeugdwerkloosheid" zijn in 2013 gerealiseerd;
- de gemeente schept een klimaat (lokaal en regionaal) waarbinnen projecten gericht op duurzame toeleiding naar een startkwalificatie en/of betaald werk worden gestimuleerd;

Wat gaan we doen?

- continueren van het SMW in het Voortgezet onderwijs;
- continueren van de reguliere inzet van de leerplicht;
- voortzetten en intensiveren van trajectbegeleiding;
- initiatieven ontwikkelen ten aanzien van projecten gericht op het op maat aanbieden van leerwerktrajecten;
- uitvoeren van een nulmeting in de gemeente ten aanzien van de omgang met geld onder scholieren;

¹⁶ Bron: Nibud Scholierenonderzoek 2008-2009

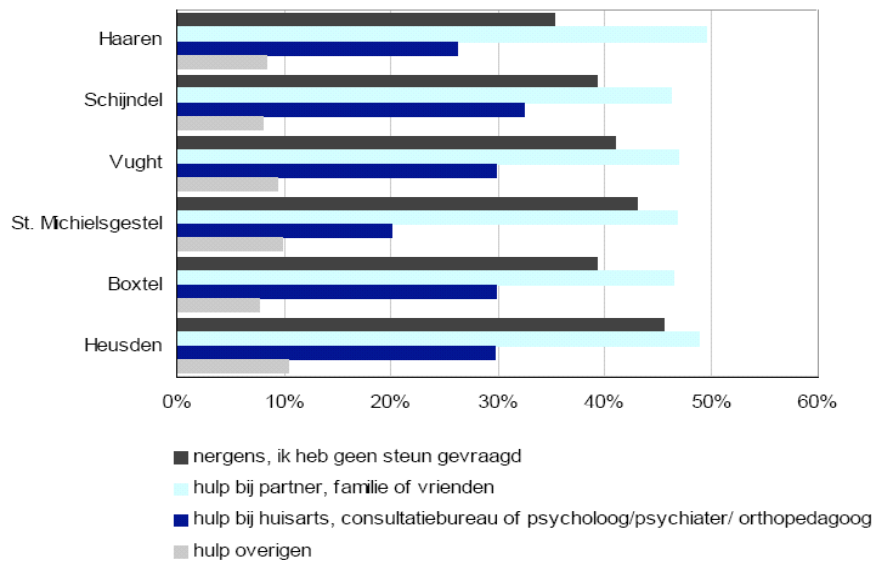
- in programma's die geïnitieerd worden op het gebied van opvoedondersteuning wordt een relatie gelegd met onderwerpen als omgaan met financiën en (oorzaken voor) vroegtijdige schooluitval;
- schuldhulpverlening aan jeugd wordt nauwkeurig geregistreerd.

9. Centrum voor Jeugd en Gezin¹⁷ (CJG) Heusden

De minister voor jeugd en gezin wil eind 2011 een landelijk dekkend netwerk van centra voor jeugd en gezin hebben gerealiseerd. Hierbij richt hij zich op het vormen van laagdrempelige, fysieke inlooppunten waar ouders, kinderen en jongeren terecht kunnen voor hulp in brede zin. De wettelijke verankering van deze vorming van de CJG's gebeurt naar verwachting in de vernieuwde wet op de jeugdzorg.

Wij ondersteunen de visie dat hulp aan ouders, kinderen en jongeren laagdrempelig vormgegeven moet worden. In onze optiek zijn diverse reeds bestaande voorzieningen in de gemeente voldoende laagdrempelig voor ouders en jongeren om daar de door hen gewenste hulp te ontvangen. Dit beeld wordt ondersteund door de uitkomsten van de WMO Monitor uit 2008.

Figuur 9: bij wie hebt u de laatste 12 maanden informatie, steun of hulp gevraagd?

Bron: WMO monitor 2008

Plaatsen als peuterspeelzalen, kinderdagverblijven, scholen voor primair en voortgezet onderwijs (bijvoorbeeld via de schoolarts), maar ook consultatiebureaus en huisartsenpraktijken zijn herkenbare punten in onze gemeente waar ouders, kinderen en jongeren reeds naartoe gaan. Bovendien geven ouders van kinderen van 0 t/m 11 jaar in de jeugdmonitor van 2008 ook aan van deze instellingen ondersteuning te wensen. Een centraal, duidelijk herkenbaar informatiepunt voor opvoedadvies wordt door 34% van de ouders gewenst.

9.1 Front office zichtbaar

Vanwege de aard en herkenbaarheid van bovenvermelde voorzieningen, die geënt zijn op onder meer informeren, scholen, signaleren, verwijzen, opvoeden en ondersteunen van kinderen, jongeren en ouders, zijn zij bij uitstek geschikt om de functie van de front office van het CJG te vormen. Zij doen dit in feite al doordat zij signaleren en vervolgens via de kernnetwerken en Zorg voor Jeugd passende hulp inschakelen.

De zichtbaarheid en bekendheid van deze voorzieningen is het sluitstuk van de ontwikkelingen die de afgelopen periode in gang zijn gezet. Hierin kan de landelijk toegenomen aandacht voor Centra voor Jeugd en Gezin een goede bijdrage leveren.

¹⁷ Laagdrempelige fysieke inlooppunten waar (aanstaande) ouders, kinderen en jongeren voor alles aangaande opgroeien en opvoeden terecht kunnen. Binnen het CJG vindt bundeling van de volgende zaken plaats: Jeugdgezondheidszorg, d.w.z. Consultatiebureaus en GGD, maatschappelijk werk (gezinscoaching en opvoedondersteuning), er dient een schakel met Bureau JZ te zijn en een schakel met Zorg- en Adviesteams. Tot slot dienen de 5 WMO-functies ingebed te zijn:

• Informatie & advies • Signalering • Toeleiding naar hulp • Licht pedagogische hulp • Coördinatie van zorg

Bron: factsheet CJG Programmaministerie voor Jeugd en Gezin

Beoogd wordt bovendien om met een gemeentebrede implementatie van de evidence based methodiek Triple P enerzijds een kwalitatief hoogwaardig aanbod van opvoedondersteuning neer te zetten.

Tevens is de verwachting dat met deze inzet er voor ouders meer duidelijkheid omtrent het aanbod in opvoedondersteuning ontstaat. Uit cijfers uit de Regionale WMO monitor van 2008 blijkt namelijk dat de inwoners van de gemeente Heusden gebruik maken van opvoedondersteuning. Middels de stroomlijning van het aanbod en de uitgebreide communicatie daarover wordt inhoudelijke invulling gegeven aan één van de taken van het Heusdens Centrum voor Jeugd en Gezin.

Onze inzet zal naast het duidelijk communiceren over de locaties van het CJG derhalve gericht zijn op het versterken van de brede front office functie van het Heusdens CJG. Dit houdt concreet in dat de gemeente inzet op de bevordering van deskundigheid van medewerkers op het gebied van vroegsignalering, gesprekstechniek en opvoedondersteuning.

9.2 Zorg naar voren organiseren

Daarnaast richten we ons op het dichterbij brengen van het hulpaanbod van organisaties, zoals maatschappelijk werk en jeugdgezondheidszorg bij deze voorposten van het CJG. Een verdere invulling van het CJG in Heusden sluit daarmee ook naadloos aan bij de in de LEA¹⁸ geformuleerde ambities ten aanzien van de ontwikkeling van samenwerkingsverbanden Brede scholen/Spilcentra en mogelijke fysieke vormgeving daarvan. Deze vormen eveneens de laagdrempelige fysieke inlooppunten voor ouders en kinderen.

9.3 Hulp digitaal

Naast deze inhoudelijke en fysieke vormgeving, wordt ook ingezet op het bieden van ondersteuning via digitale weg. De gemeente Heusden werkt hierin samen met de gemeente 's-Hertogenbosch en overige regiogemeenten om een digitaal en telefonisch bereikbaar portaal voor het CJG te maken. Enerzijds kan men hier snel en laagdrempelig informatie inwinnen over bijvoorbeeld opvoedvragen. Anderzijds bestaat via deze centrale ingang de mogelijkheid tot actieve verwijzing van ouders, kinderen en jongeren naar zwaardere vormen van hulp en ondersteuning. Deze behoefte aan dergelijke digitale hulpbronnen, bestaat getuige de recente jeugdmonitor onder ouders van kinderen in de leeftijdscategorie 0 t/m 11 jaar ook daadwerkelijk. Zo'n 37% van de ouders geeft in de monitor aan advies over opvoeding via internet te wensen.

9.4 Kernnetwerken als back-office

De backoffice functie van het Heusdens CJG wordt sinds 2006 reeds vormgegeven middels de drie kernnetwerken jeugdhulpverlening. Daarin zijn alle partners op het gebied van jeugd vertegenwoordigd.

In deze netwerken en in de daaraan gelieerde beleidsgroep is ook een schakel met de provinciale, geïndiceerde jeugdzorg geborgd. Bureau Jeugdzorg (BJZ) is in beide overlegvormen vertegenwoordigd. Met aanbieders van geïndiceerde jeugdzorg zijn contacten over mogelijkheden tot samenwerking en afstemming. In het licht van een versterking van de deskundigheid op vindplaatsen en het verder naar voren organiseren van zorg, zien wij de kernnetwerken zich in de loop der jaren verder ontwikkelen naar één gemeenteoverstijgend zorgteam jeugd. De coördinatie van deze kernnetwerken, die sinds 2005 door Juvans in opdracht van de gemeente wordt uitgevoerd, is daarmee in feite de coördinatie over de back office van het CJG.

¹⁸ Lokale Educatieve Agenda

In 2008 is door middel van de implementatie van het signaleringssysteem “Zorg voor Jeugd”¹⁹ (ZVJ) voldaan aan de wettelijke verplichting om gebruik te maken van een verwijzingsindex. Met de provinciebrede inzet van ZVJ is een instrument beschikbaar gekomen waardoor hulpverleners in een gezin van elkaars aanwezigheid en inzet kennis kunnen nemen en kunnen inzetten op één totaalplan voor het gezin.

9.5 Ketencoördinatie & escalatieprocedure

Met het convenant dat is ondertekend ten behoeve van ZVJ, zijn tevens harde afspraken gemaakt over de zogenaamde ketencoördinatie²⁰. Die ketencoördinatie heeft als doel om een adequaat hulpaanbod te geven aan de jeugdige en (voortijdig) risico's te voorkomen. De verdeling van verantwoordelijkheden en bevoegdheden is formeel vastgelegd in het convenant Zorg voor Jeugd. Daarin is ook geregeld wie in eerste instantie door het systeem wordt aangewezen voor het uitvoeren van de ketencoördinatie en welke spelregels de ketencoördinator in acht moet nemen.

Ook wordt hierin een zogenaamde escalatieprocedure beschreven. Deze treedt in werking indien er zich om wat voor reden dan ook stagnatie in een zaak voordoet. De wethouder Jeugd binnen de gemeente Heusden heeft de doorslaggevende stem en bevoegdheid in het doorbreken van de ontstane impasse. Hiermee wordt invulling gegeven aan de programmalijn van het ministerie “de vrijblijvendheid voorbij”.

Speerpunten CJG in Heusden

Ouders, kinderen en jongeren krijgen de informatie en ondersteuning bij opvoeden en opgroeien die zij nodig hebben. Dit is onder meer om te voorkomen dat zij door moeten stromen naar zwaardere vormen van (geïndiceerde) zorg. De voorzieningen voor opvoeden en opgroeien moeten goed herkenbaar, bereikbaar, beschikbaar en toegankelijk zijn. De tevredenheid van ouders, jongeren en ook professionals over deze indicatoren is hierin leidend.

Wat willen we bereiken?

- in 2013 is 85% van professionals, ouders en jongeren tevreden over de toegankelijkheid, bereikbaarheid en beschikbaarheid van voorzieningen op het gebied van opvoeden en opgroeien;
- in 2013 is het aantal Heusdense jongeren tot en met achttien jaar dat gebruik maakt van geïndiceerde jeugdzorg ten hoogste op hetzelfde niveau als in 2009 (2009: 0,74%);
- in 2013 heeft elk van de drie grote kernen in de gemeente (Drunen, Vlijmen, Oudheusden) een spilcentrum dat tevens fungeert als CJG;
- iedere spilfunctie heeft in 2013 bovendien een eigen zorgteam;

Wat gaan we doen?

- ten aanzien van de tevredenheid over de herkenbaarheid, toegankelijkheid, bereikbaarheid en beschikbaarheid van voorzieningen op het gebied van opvoeden en opgroeien wordt in 2010 een nulmeting verricht;
- signaleringssysteem Zorg voor jeugd wordt gemonitord en verder ingebed in de lokale zorgstructuur;
- de kernnetwerken jeugdhulpverlening worden doorontwikkeld en fungeren als back-office van het CJG;
- ten behoeve van een uniforme werkwijze tussen diverse instellingen wordt het programma Triple P gemeentebreed geïmplementeerd;

¹⁹ Het signaleringssysteem Zorg voor Jeugd is een instrument dat gerichte ondersteuning biedt om de coördinatie van zorg binnen de keten te versterken. Met het systeem worden problemen bij kinderen en jongeren in de leeftijd van 0-23 jaar in een vroegtijdig stadium gesignaleerd, waarna de ketencoördinatie wordt georganiseerd en hulp op elkaar wordt afgestemd.

²⁰ Ketencoördinatie: alle activiteiten gericht op het regisseren, verbinden, afstemmen en bewaken van de organisatie en uitvoering van de hulpverlening aan een jeugdige op het moment dat in het kader van Zorg voor Jeugd meerdere instellingen betrokken zijn bij een en dezelfde jeugdige.

10. Gemeentelijke regie in jeugdbeleid

Jeugdbeleid is een qua problematiek en betrokken organisaties veelzijdig, complex onderwerp. Dit vraagt om actieve coördinatie van de zijde van de gemeente. Het uitgangspunt van regie in het jeugdbeleid is het denken en handelen in termen van samenhang en integraliteit. Deze samenhang en integraliteit geldt voor zowel voor de samenwerking met de ketenpartners, als voor de afstemming binnen de gemeente. Om jeugdbeleid integraal te benaderen, is integraal handelen van de zijde van de gemeente ook noodzakelijk. Dit veronderstelt de toepassing van zowel interne als externe regie.

Externe regie

Externe regie gaat over het sluitend maken van de jeugdketen. Voor de regisseur van dat proces kan externe regie in de jeugdzorg als volgt worden gedefinieerd:

‘Semi-autonome partijen gericht kunnen beïnvloeden, met of zonder doorslaggevende hiërarchische of economische middelen’. (Bron: Eindrapportage evaluatie jeugdbeleid, rekenkamercommissie gemeente Heusden)

Bestuurlijke regie is gericht op het committeren van de relevante partijen aan de doelen en werkwijze van de beoogde samenwerking en de bijdrage van elke partij daarin.

De bestuurlijke regie ligt in Heusden centraal bij één portefeuillehouder Jeugd. Deze vervult richting externen een voorzittersrol in de beleidsgroep kernnetwerken en participeert in het bestuurlijk overleg ten behoeve van de vorming van de Lokale Educatieve Agenda. Binnen deze gremia wordt de benodigde commitment aan op jeugd gerichte doelstellingen gegenereerd. Deze zijn niet enkel gebaseerd op de mogelijkheid om financiële sturing toe te passen, maar komen ook voort uit het oproepen van een intrinsiek verantwoordelijkheidsgevoel ten aanzien van jeugd.

Uitvoerende regie betreft de afstemming tussen de professionals die met het kind/de jongere werken, zodat de keten sluitend is voor elk kind dat bij een instelling binnen die keten behandeld wordt. De keten is sluitend wanneer voor iedere handeling/beslissing in de keten een professional verantwoordelijk is en dat die professional op deze verantwoordelijkheid wordt aangesproken. Deze regie vindt plaats in de kernnetwerken jeugdhulpverlening en binnen de afspraken die gemaakt zijn ten aanzien van “Zorg voor Jeugd”.

Interne regie

Evenals bij de externe regie, maken we bij interne regie onderscheid tussen de bestuurlijke en de uitvoerende dimensie. Enerzijds is er commitment op bestuurlijk niveau nodig: jeugd moet daarom op de agenda staan van de Gemeenteraad en het College van B&W.

Met de vaststelling van het integraal jeugdbeleid is jeugd meer dan ooit op de gemeentelijke agenda komen te staan. Een en ander wordt versterkt door de landelijke en ook provinciale aandacht die er voor het thema jeugd is en de afstemming die tussen de diverse domeinen noodzakelijk is.

Jeugd dient daarnaast te worden verankerd in de ambtelijke organisatie (interne uitvoerende regie) en zich te vertalen in het vrijmaken van middelen (formatie en budget). Hiertoe is een ambtenaar jeugdbeleid werkzaam in de gemeente. Gedurende de looptijd van het bestaande Integraal jeugdbeleid zijn reeds stappen gezet in het binnen de gemeentelijke organisatie op de kaart zetten van het thema jeugd. Met wisselingen van personeel en verandering van prioritaire thema's bij verschillende teams, is interne regie op jeugd een thema dat voortdurend aandacht behoeft. De kunst is om samenhang aan te brengen tussen alle gewenste activiteiten. Dit wordt gedaan via een “Jeugdagenda”. Hierin worden per jaar de gewenste activiteiten voor de jeugd gebundeld in één agenda.

10.1 Monitoring als regie-instrument

Om de in deze nota voorgestelde doelstellingen en denkrichtingen te monitoren staat een aantal middelen ter beschikking. Deze middelen zijn onder meer het databoek 'Kinderen in tel', de jeugdmonitoren van de GGD, de gemeentelijke wijkatlas en de diverse jaarverslagen van instellingen zoals Juvans maatschappelijk werk. Een nadere stroomlijning en bundeling van de relevante gegevens vindt plaats in de "Jeugdbalans" die door de Provincie en een toenemend aantal Brabantse gemeenten wordt gevuld en gebruikt, mede in het kader van de verbeteragenda.

Ter monitoring van de feitelijke uitvoering van voorgenomen inspanningen wordt aan het begin van elk jaar een "Jeugdagenda" opgesteld. Na afloop van ieder jaar wordt gerapporteerd aan de gemeenteraad hoe de stand van zaken van de uitvoering van de diverse activiteiten is. Hiermee wordt nadrukkelijk beoogd de regie op de uitvoering van het jeugdbeleid te behouden.

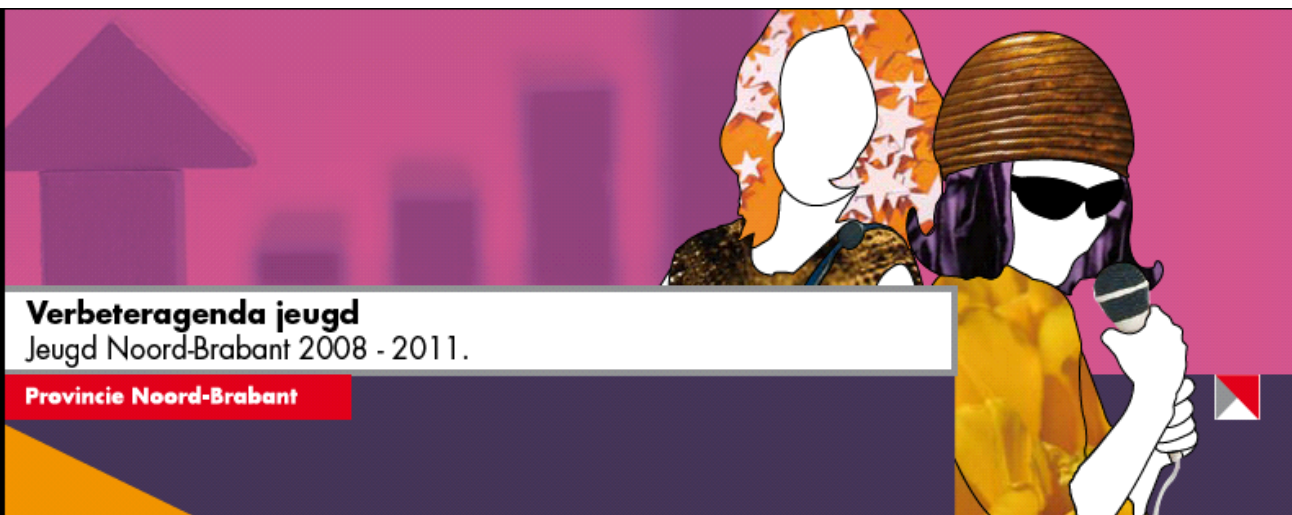
10.2 Financiële kader

In Bijlage 5 is een overzicht opgenomen van de beschikbare middelen op het gebied van jeugd. In algemene zin kunnen de geformuleerde ambities gerealiseerd worden binnen de bestaande financiële kaders. Bij wijzigend landelijk beleid of bij verdere ontwikkeling van specifieke onderwerpen, zoals de spilfuncties, moet bekeken worden welke consequenties dit heeft voor beschikbare middelen. Indien nodig wordt hierover gerapporteerd aan de gemeenteraad en wordt een vertaalslag naar een gepast moment binnen de gemeentelijke budgetcyclus gemaakt.

Literatuurlijst

Gebruikte literatuur:

- "Koersen op het kind", Sturingsadvies deel 1, Operatie Jong, 2006;
- Jaarrapport 2008, Landelijke jeugdmonitor, Centraal Bureau voor de Statistiek 2008;
- "Alle kansen voor alle kinderen", Programma Jeugd en Gezin 2007-2011, Programmaministerie voor Jeugd en Gezin;
- "Eindrapport evaluatie jeugdbeleid", rekenkamercommissie Heusden 2008/2009
- "Brabant investeert in jeugd", Beleidskader jeugd 2009 – 2012, Provincie Noord – Brabant, nov. 2008;
- Jongerenmonitor 0 – 11 jaar, GGD Hart voor Brabant 2005;
- Jongerenmonitor 12 – 18 jaar, GGD Hart voor Brabant 2007;
- Databoek 2008 "Kinderen in tel", Verwey Jonker instituut, Maart 2008;
- Databoek 2009, "Kinderen in tel", Verwey Jonker instituut, April 2009;
- Diverse jaarverslagen van onder andere jeugdgezondheidszorg, leerplicht, Maatschappelijk werk;
- Regionale WMO monitor 2008, Gemeente 's-Hertogenbosch, Februari 2009;
- Shortlist Beke 2008, Politie Brabant Noord, team Heusden;
- Speelruimtebeleid gemeente Heusden, "Spelenderwijs", maart 2009;
- Checklist jeugdparticipatie, Nationale jeugdraad;
- Kadernota IVB 2009 – 2013 "Ambities voor een veiliger Heusden".

Verbeteragenda jeugd Jeugd Noord-Brabant 2008 - 2011.

Provincie Noord-Brabant

Een sluitende aanpak voor jeugd met opvoed- of opgroeioproblemen is vanzelfsprekend het resultaat van co-productie van vele partijen. In deze verbeteragenda wordt echter uitgegaan van gezamenlijke inzet en sturing door de twee bestuurlijk verantwoordelijke partijen: de gemeente en de provincie. De verbeterpunten betreffen de samenwerking en streamlijning van werkprocessen in het netwerk van hulp- en zorgverleners t.b.v. een goede dienstverlening aan jeugd en gezin.

Verbeterpunten

Resultaten bereikt in 2011

Versterking informatiepositie

- De gemeente heeft een basisset van gegevens bepaald en op orde over jeugdproblematiek en eventuele risicogroepen, over inzet op preventie (Wmo), over aanbod en gebruik van eerstelijns jeugdhulp etc.
- De provincie heeft een basisset van gegevens bepaald en op orde over vraag en aanbod van verschillende vormen van geïndiceerde jeugdzorg, over verwijsgedrag van gemeenten, over eventuele wachtlijsten per gemeente etc.
- Partijen hebben overeenkomst over de (deel)set van gegevens die nodig is voor de gezamenlijke digitale beleids- en sturingsmonitor, zij stellen deze gegevens beschikbaar en werken waar nodig aan verdere data-ontwikkeling.
- Partijen hanteren de gedeelde monitor als sturingsinstrument en als aanleiding voor achtergrondanalyses en eventuele aanscherping van beleid.

Professionalisering vroegsignalering

- Iedere school (PO, VO en BVE) heeft schoolmaatschappelijk werk georganiseerd en/of is aangesloten op een multidisciplinaire zorgstructuur (ZAT).
- De belangrijkste professionals op vindplaatsen (scholen, consultatiebureaus, kinderopvang, jongerenwerk etc.) zijn getraind in "vroegsignalering".
- Vindplaatsen in een gemeente gebruiken eenduidige werkwijzen/methodieken voor vroegsignalering en risicotaxatie (bij voorkeur evidence based).
- Professionals op vindplaatsen zijn in staat probleemsignalen van jeugdigen of ouders te herkennen, op te pakken en tijdig de juiste zorg in te schakelen.

Aansluiting BJZ op lokale veld (aansluitmodel)

- Het CJG sluit aan op de lokale vindplaatsen.
- BJZ sluit provinciebreed volgens één model aan op de backoffice van het CJG:
 - BJZ levert (naar behoefte) deskundigheidsbevordering aan professionals in CJG's over herkennen van (zware) jeugdproblematiek en efficiënte doorverwijzing.
 - BJZ kan als ketencoördinator overleg over BJZ-cliënten initiëren en kan deelnemen aan casusoverleggen op "geconcentreerde vindplaatsen" (in overleg met gemeente).
 - BJZ hanteert een gedifferentieerde indicatieprocedure waardoor de cliënt minder wordt belast en er voor bepaalde groepen versneld wordt geïndiceerd (zie punt 5).
- CJG en BJZ hebben eenduidig beeld over welke problematieken thuishoren in de tweede lijn. Onterechte verwijzingen naar BJZ blijven daardoor beperkt.

Verbeterpunten

Resultaten bereikt in 2011

Ketencoördinatie

- Alle gewenste signalerende, hulpverlenende instellingen en BJZ (netwerk jeugd) werken samen t.b.v. vroegsignalering en ketencoördinatie conform het convenant Zorg voor Jeugd. De gemeente is eindverantwoordelijk en zorgt voor actualisatie van het convenant.
- Het netwerk jeugd is via Zorg voor Jeugd aangesloten op de landelijke Verwijsindex.
- Het convenant heeft het gewenste resultaat: versterking van vroegsignalering en een gepast, integraal hulpaanbod voor jeugd & gezin: "één kind/gezin, één plan".

Efficiency indicatiestelling (sluit aan op punt 3)

- BJZ en CJG hebben een gezamenlijk werkproces ingericht voor doorverwijzing:
 - Het CJG verzamelt volgens een gezamenlijk ontwikkeld protocol alle (voor) informatie over de cliënt en draagt bij verwijzingen cliëntinformatie digitaal over aan BJZ. BJZ neemt dit over en vraagt alleen aanvullende informatie.
 - BJZ voert een verkorte indicatieprocedure uit voor een groep cliënten met een enkelvoudige problematiek.
 - BJZ indiceert op lokatie voor moeilijk te bereiken doelgroepen (o.a. zorgmijders). BJZ kan hierbij gebruik maken van professionals die al in contact zijn met deze doelgroep.
- BJZ en indicatiecommissie onderwijs harmoniseren de indicatie voor Speciaal Onderwijs en jeugdzorg. Beide partijen hebben deze werkwijze de komende jaren ingevoerd.
- Verdere onnodige bureaucratie in de indicatiestelling is bestreden t.b.v. zo min mogelijk belasting van de cliënt.

Sluitende aanpak, waaronder nazorg

Een sluitende aanpak blijkt uit een doorgaande lijn in de hulp/zorg aan jeugdigen. Dit betekent dat:

- Als specialistische zorg nodig is, wordt de cliënt via een warme overdracht doorverwezen naar de tweedelijns (BJZ) en vice versa om te zorgen dat de cliënt in beeld blijft.
- Geen kind tussen wal en schip valt: hiervoor zijn hiaten in het zorgaanbod voor speciale groepen jongeren (bijv. zwerfjongeren) onderzocht en is hulp op maat ontwikkeld om deze jongeren te bereiken en te helpen.
- Nazorg beschikbaar is voor jeugdigen die uitstromen uit een residentiële instelling of pleeggezin: begeleiding bij zelfstandig wonen, school, werk, vrijetijd of dagbesteding, danwel zorg.

Centrum voor Jeugd & Gezin (CJG)

- Alle gemeenten hebben een CJG volgens het basismodel van het Ministerie voor J&G.
- T.b.v. een stelsel in balans wordt via de frontoffice van het CJG gezorgd voor een uitgebreid, transparant en toegankelijk eerstelijns hulpaanbod w.o.:
 - Opvoedingsondersteuning die een gezin helpt om (waar mogelijk samen met haar sociale netwerk) de nodige verbeteringen te realiseren.
 - Een deskundige generalist die opereert als "makelaar" voor cliënten; die o.b.v. de behoefte een zorgpakket samenstelt; die kan inschatten waar 2-elijns zorg nodig is.
- Het CJG zorgt vanuit de backoffice o.a. voor:
 - (coördinatie van) deskundigheidsbevordering op de vindplaatsen;
 - bundeling van signalen vanuit vindplaatsen en regie over lokale casusoverleggen;
 - versterking van de samenwerking binnen het lokale/regionale netwerk;
 - aansluiting op BJZ en eventueel op het Veiligheidshuis.
 - het bereiken en helpen van ouders en jeugdigen die zorg nodig hebben maar deze zelf niet willen, kunnen of durven te vragen. Ofwel bemoeizorg.

Bijlage 2 Opvoeding in cijfers

Opvoeding	Heusden		Brabant	
	2005	2008	2005	2008
Ouder ervaart vaak problemen bij opvoeding	2%	1%	2%	2%
In de afgelopen 12 maanden hulp gezocht bij een professionele hulpverlener:	20%	17%	20%	19%
Waar hulp gevraagd:				
Consultatiebureau of schoolarts/verpleegkundige GGD (buiten de reguliere controles)	14%	10%	14%	12%
Schoolmaatschappelijk werk	4%	2%	3%	2%
Bureau Jeugdzorg	2%	3%	2%	2%
Psycholoog/psychiater/orthopedagoog	3%	5%	4%	5%
Van wie opvoedondersteuning gewenst				
Psycholoog/ opvoedkundige	n.b.	31%	n.b.	33%
Schoolarts/verpleegkundige/jeugdarts GGD	n.b.	23%	n.b.	24%
Huisarts	n.b.	20%	n.b.	23%
Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG)	n.b.	6%	n.b.	8%
Vindt dat er onvoldoende ondersteuning bij het opvoeden wordt geboden in eigen gemeente	n.b.	4%	n.b.	2%
Ouder ervaart bovengemiddeld veel stress bij de opvoeding	31%	31%	31%	29%
Ouder ervaart (zeer) veel stress bij de opvoeding	14%	15%	13%	12%

Tabel 13: Opvoedinformatie

Bron: Jeugdmonitor 0 t/m 11 jarigen, GGD Hart voor Brabant 2008

Bijlage 3 Cijfers inzake veiligheid

Item	Heusden		Brabant	
	2003	2007	2003	2007
Strafbare feiten (dader)	30%	30%	27%	32%
Veiligheid (heeft wel eens onveilig gevoel)	20%	26%	24%	27%

Tabel 14: Veiligheid onder jongeren

Bron: Jeugdmonitor vergelijking 12- t/m 17 jarigen 2003, 2007 GGD Hart voor Brabant

Politiecijfers, jeugdoverlast	2003	2004	2005	2006	2007	2008
incidenten	337	361	392	352	305	215
- Drunen	129	151	155	183	136	134
- Elshout	4	0	4	0	0	0
- Haarsteeg	1	2	2	3	4	1
- Heusden	58	31	64	49	44	29
- Nieuwkuijk	5	16	9	14	4	7
- Vlijmen	140	161	158	103	117	44

Tabel 15: Jeugdoverlast, meldingen

Bron: Politie team Heusden

Bureau Halt Contacten met jongeren	2006	2007	2008
Heusden	91	126	55

Tabel 16: Aantal Halt contacten Heusden

Bron: Kadernota IVB 2009 – 2013 Ambities voor een veiliger Heusden

Schooljaar	2006/2007	2007/2008	2008/2009
Schoolverzuim	96	184*	122

Tabel 17: Schoolverzuim per schooljaar

Bron: Leerplichtjaarverslagen 2006/2007, 2007/2008 en 2008/2009

* dit verzuim betrof diverse redenen en was in 2007-2008 bijvoorbeeld te wijten aan een omvangrijke scholierenstaking

Bijlage 4 Een Heusdense kijk op Spilfuncties

Van Spilfunctie naar Spilcentrum

Inleiding

Einde aan de verwarring: mfa en brede school

De termen brede school en multifunctionele accommodatie (mfa) worden vaak door elkaar gebruikt. Het verschil is niet voor iedereen duidelijk, terwijl het verschil juist zo belangrijk is:

- Een mfa is een gebouw waarin meerdere organisaties gehuisvest zijn, een bedrijfsverzamelgebouw;
- Een brede school is een samenwerkingsconcept: een aantal (kindgerichte) organisaties die afspreken samen te werken binnen een gezamenlijke visie en met gezamenlijke doelen.

De term brede school geeft dus de samenwerking aan, niet het gebouw. Dat het samen in één gebouw zitten veel voordelen heeft voor de samenwerking zal niemand tegenspreken, het is echter geen vereiste.

Definities

Brede school, spilcentrum, vensterschool, samenwijsaccommodatie, brede maatschappelijke voorziening; er zijn diverse termen om een samenwerkingsverband aan te duiden welke beoogt de ontwikkelingskansen van kinderen te vergroten door een doorlopende nauwe samenwerking van op elkaar aansluitende voorzieningen.

Partners zijn doorgaans de basisschool, kinderopvang en peuterspeelzaal. Andere mogelijke partners zijn bibliotheek, welzijnswerk, schoolmaatschappelijk werk, sportclubs, muziekschool etc. De doelgroep kan, naast kinderen tot twaalf jaar, ook ouders en gezinnen of de hele wijk omvatten.

Bij vaststelling van de LEA is in Heusden gekozen voor de term SPIL (spelen, integreren, leren). Er wordt onderscheid gemaakt tussen een spilfunctie en spilcentrum. Omschrijving uit de Dikke van Dale:

- Spilfunctie; een belangrijke functie, partijen met elkaar verbinden;
- Spilcentrum; een gebied waar bepaalde activiteiten geconcentreerd zijn.

Visie, doelstellingen en ambitie

*Een spilfunctie is minimaal een samenwerkingsverband tussen onderwijs, peuterspeelzaalwerk en kinderopvang. De inhoudelijke samenwerking heeft als **doel** de ontwikkeling van kinderen van 0-16 jaar (en hun ouders) te optimaliseren.*

Dit betekent:

- Een structurele samenwerking tussen kernpartners binnen de afspraken van de Lokaal Educatieve Agenda en het Integraal Jeugdbeleid.
- Samenwerking met andere organisaties is van belang. Met welke organisaties samengewerkt wordt is per wijk verschillend. Elke spilfunctie werkt samen met de jeugdgezondheidszorg en het schoolmaatschappelijk werk.
- Per wijk kunnen accenten gelegd worden met een zorgprofiel, verrijgingsprofiel, opvangprofiel, kansenprofiel of wijk- en buurtprofiel.
- Waar mogelijk worden de kernpartners bijeengebracht in één accommodatie; een spilcentrum.

Naast het optimaliseren van de ontwikkeling van kinderen van 0-16 jaar (en hun ouders) leidt de samenwerking binnen de spilfunctie ook tot:

- Uitbreiding van het vrijetijdsaanbod en opvangvoorzieningen.
- Verbreding van de zorg voor leerlingen.
- Activering van kinderen, ouders en buurtbewoners.
- Verbetering sociale cohesie en sociale structuur in de wijk.
- Verbetering van het benutten van deskundigheden, door het samenwerken vanuit een gezamenlijk sociaal pedagogisch concept.

Het is de ambitie dat overal in de gemeente het onderwijs, peuterspeelzaal, kinderopvang, de jeugdgezondheidszorg en het school maatschappelijk werk constructief inhoudelijk samenwerken. Dit gebeurt om doelen uit de Lokaal Educatieve Agenda en Integraal Jeugdbeleid te behalen en een bijdrage te leveren aan de ontwikkelingskansen van kinderen van 0-16 jaar.

Gemeentelijk kader

De invulling van de spilfuncties in Heusden moet passen binnen de kaders van het reguliere gemeentelijk beleid. Beleidsterreinen en werksoorten die met de Spilfuncties samenhangen, zijn:

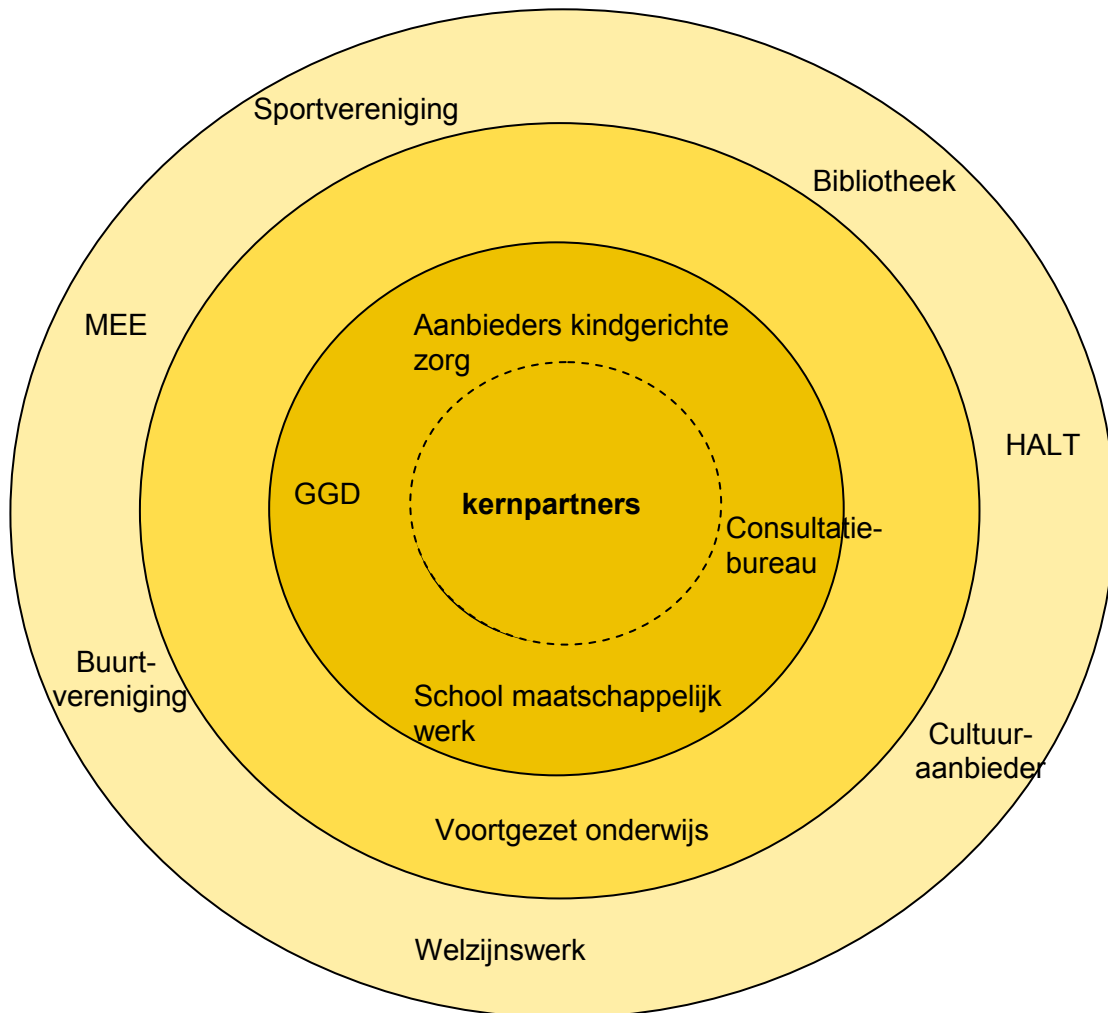
- Onderwijs/onderwijshuisvesting. Hierbij denken we aan het voorkomen van voortijdig schoolverlaten, afstemming basis- en voortgezet onderwijs, de afstemming met VVE-beleid en de Lokaal Educatieve Agenda en het inspelen op ontwikkelingen als Passend Onderwijs.
- Jeugdbeleid. Hierbij denken we aan de koppeling met het Centrum voor Jeugd en Gezin, afstemming met de kernnetwerken en aandacht voor zorg en opvoedingsondersteuning.
- Wmo. Hierbij denken we aan het bevorderen van sociale samenhang, aandacht voor kwetsbare groepen en het verbinden van de deelnemers van de spilfunctie met andere groepen in de wijk.
- Woonservicezones. Hierbij denken we aan sociale cohesie in de wijk, omgaan met kwetsbare groepen en intergenerationeel werken.
- Wijk- en buurtgericht werken. Hierbij denken we aan leefbaarheid, sociale cohesie en het betrekken van bewoners bij de activiteiten van de spilfunctie.
- Cultuurbeleid. Hierbij denken we aan de naschoolse activiteiten.
- Sportbeleid. Hierbij denken we aan de naschoolse activiteiten en aandacht voor gezondheid en lichaamsbeweging.
- Accommodatiebeleid. Hierbij denken we aan de functie van gebouwen voor een gemeenschap/wijk.
- Woonvisie. Hierbij denken we aan de ontwikkeling van wijken, wonen en leefbaarheid.

Momenteel is de link tussen het bestaande beleid en de spilfuncties nog niet sterk. Nu het doel van de spilfuncties en de gemeentelijke visie erop helder is, is de afstemming met deze beleidsterreinen een volgende stap.

Betrokken partijen binnen een spilfunctie

Een spilfunctie is minimaal een samenwerkingsverband tussen onderwijs, peuterspeelzaalwerk en kinderopvang. In de eerste schil om de kern zitten de organisaties die kindgerichte zorg bieden, die nodig zijn voor een goede doorgaande lijn.

In de schil er net buiten zitten diverse organisaties als: MEE, Halt, Welzijnswerk, consultatiebureau, school maatschappelijk werk, buurtverenigingen, cultuuraanbieders, sportaanbieders, bibliotheekwerk. Per wijk wordt gekeken welke organisaties bij de spilfunctiesamenwerking aan zouden moeten sluiten. Wat betreft zorg is de samenwerking een basisvoorwaarde. Wat betreft thema's als sport en cultuur is de spilfunctie vrij in het geven van invulling hieraan.

Figuur 1. Betrokken partijen; kernpartners en buitenschilpartners

Van de betrokken kernpartners wordt verwacht dat zij de samenwerking vastleggen in een convenant. Bij de kernpartners is commitment op bestuurlijk niveau een vereiste, voordat er op uitvoerend niveau inhoudelijke afstemming mogelijk is. Voor het realiseren van commitment is tijd nodig. Elke organisatie is verantwoordelijk voor een goede communicatie intern, zodat ook de mensen op uitvoerend niveau met het juiste mandaat aan de slag kunnen.

De gemeente hecht waarde aan het ontstaan van spilfuncties. De gemeente zit niet in de schil, maar is wel een betrokken partij. De rol van de gemeente wordt beschreven bij de de regierol van de gemeente.

Verschijningsvormen van spilfuncties op kern/wijkniveau

Per wijk is het mogelijk om vanuit andere beleidsterreinen aan te geven in welke richting een specifieke spilfunctie in een wijk zich zou moeten ontwikkelen; meer sport, cultuur, zorg, enzovoort. Vervolgens is het de taak van de kernpartners om vanuit hun professionaliteit een goede invulling te geven aan de spilfunctie die past bij die wijk.

Wijken veranderen in de loop van de tijd. Het profiel van de spilfunctie moet net zo flexibel zijn. Het is een dynamisch proces waarin de gemeente en de kernpartners in de spilfuncties samen kijken naar de ontwikkeling van het karakter van de specifieke spilfunctie.

Van de partners van een spilfunctie wordt verwacht dat zij bij de kinderen en hun ouders peilen welke interesses/behoefte zij hebben voor bepaalde activiteiten. Vanuit de eigen professionaliteit van de partners voegen zij die activiteiten toe die de ontwikkeling van kinderen (en de ondersteuning naar ouders toe) optimaliseren.

Regierol van de gemeente

De gemeente geeft uiting aan de regierol door:

- het opstellen en het actief uitdragen van de gemeentelijke visie;
- inhoudelijk af te stemmen tussen de beleidsterreinen;
- het ondersteunen bij regelgeving en financiën;
- deelname in de stuurgroep;
- met de andere stuurgroepleden te bepalen waar spilfuncties komen;
- met de andere stuurgroepleden een basisniveau vast te stellen en dat te bewaken;
- het proces aan te jagen, zowel inhoudelijk als rondom afspraken over huisvesting (indien van toepassing);
- partners aan te spreken op hun rol in het proces;
- het mogelijk maken van coördinatie.

Van partners wordt verwacht dat zij zelf initiatief nemen in het vormgeven van de samenwerking, de inhoudelijke afstemming en de organisatie van gezamenlijke activiteiten. Daarbij wordt verwacht dat zij over de grenzen van hun organisaties heen kijken.

De gemeente Heusden hecht waarde aan het ontstaan van spilfuncties (de samenwerking tussen kernpartners) en wil organisaties die willen samenwerken binnen het gestelde kader, faciliteren. De wijze waarop moet nog vastgesteld worden, maar er wordt gedacht aan een stimuleringsregeling in de vorm van deskundigheidsbevordering van medewerkers of aanschaf van (methodisch) materiaal.

Bijlage 5 Overzicht beschikbare middelen per opvoedingsdoel

Opvoedingsdoel	Doel inzet	Herkomst	Beschikbaar	
<i>Gezond opgroeien</i>	Bijdrage Elektronisch Kind Dossier	Rijk	€ 55.800,-	
	JGZ basistaken	Rijk	€ 510.000,-	
	JGZ maatwerk	Gemeente	€ 36.500,-	
	GGD lokale accenten	Gemeente	€ 62.500,-	
	Extra Bewegingsonderwijs	Gemeente	€ 7.000,-	
	Uitvoering Wet Kinderopvang	Gemeente	€ 62.700,-	
	<i>Veilig opgroeien</i>	Inzet vorming CJG	Rijk	€ 245.000,-
Onderhoud en vervanging speelvoorzieningen		Gemeente	€ 70.000,-	
Maatwerk aanpak Halt		Gemeente	€ 22.500,-	
Coördinatie kernnetwerken		Gemeente	€ 45.000,-	
Jeugd Preventie Programma		Gemeente	€ 48.000,-	
Schoolmaatschappelijk werk PO		Gemeente	€ 9.500,-	
Maatschappelijk Werk (15% totaal is 18-)		Gemeente	€ 82.000,-	
Inzet jongerenwerk (+/- 10% totaal)		Gemeente	€ 81.000,-	
<i>Meedoen</i>	Jeugdparticipatie (o.a. Heusden4U)	Gemeente	€ 9.500,-	
	Stelpost 1	Gemeente	€ 25.000,-	
	Stelpost 2 (VJN 2007)	Gemeente	€ 35.000,-	
	Anne Frankkrant	Gemeente	€ 2.000,-	
	Levensbeschouwelijk onderwijs	Gemeente	€ 20.000,-	
	<i>Talentontwikkeling & plezier hebben</i>	Aanleg nieuwe speelvoorzieningen	Gemeente	€ 17.500,-
Cultuureducatie		Gemeente	€ 5.500,-	
BOS impuls, inzet op buurtsport		Rijk	€ 32.800,-	
Subsidie jeugdleden sport		Gemeente	€ 58.800,-	
Bijdragen jeugdorganisaties		Gemeente	€ 32.500,-	
Sport, bijdrage per jeugdlid		Gemeente	€ 58.800,-	
Subsidie peuterspeelzalen		Gemeente	€ 260.000,-	
GOA		Gemeente	€ 352.000,-	
Onderwijs		Gemeente	€ 105.000,-	
Onderwijsbegeleiding		Gemeente	€ 100.000,-	
		Leerlingenvervoer (vervoerskosten)	Gemeente	€ 800.000,-
		Leerlingenvervoer (eigen bijdragen)	Gemeente	€ 17.000,-
		Leerlingenvervoer (subs. en bijdragen)	Gemeente	€ 12.000,-
<i>Goed voorbereid op de toekomst</i>	Schoolmaatschappelijk werk VO	Gemeente	€ 16.000,-	
	RMC	Rijk	€ 78.000,-	
	Stelpost actieve benadering VSV	Gemeente	€ 20.000,-	